Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабрийн 21-һээ гарана | № 252 (13741) | 1974 оной октябрийн 26, суббото | Сэн 2 мүнгэн

...втомобильна промышленностиин ...үдэлмэришэд, ...женернүүд, техникүүд, ...ба хаагшад болон бүхы ...дэлмэрилэгшэдтэ

...дэтэ нүхэдүүд!

...т оронойавтомобиль бүтээлгын 50 жэлэй ойтой ...рамдуулан, автомобильна промышленностиин пред...иятинуудай, организацинуудай ажалшадые Советскэ ...й Коммунис партиин Центральна Комитет, СССР-...рховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүү-...Совет халуун зүрхэнһөө амаршална.

...жэлэй саада тээ, Агууехэ Октябриин долоодохи ...ойн һайндэртэ, залуу совет гүрэнэй түб хотын ...талмай дээгүүр оронноймнай бүтээһэн түрүүшын ...автомобиль һубарин гараа һэн. Эдэ автомобиль-...АМО заводто—мүнөө Москвагай И. А. Лихачевой ...эдэ автомобильна заводто бүтээгдэһэн юм. Тэрэ ...партиин, правительствын үдэр бүриин анхара...олгын, манай бүхы арадай шэн габьяата ажалай ...Советскэ Союзай автомобильна промышленность ...триин түгэс хүгжэнги һалбари болонхой. Автомо...промышленность үйлэдбэриин хүсэ ехэтэй үндэһэ...ай, ажахын ба научно-техническэ томо асуудал...е амжалтатайгаар шиидхэжэ шадаха дүршэлтэй ...удтай болоо.

...бтэ түрүүшын табан жэлнүүдэй үедэ автомобиль ...ад промышленна социалис үйлэдбэри хүгжөөл-...рэнэй бэеэ хамгаалха хүсэ байгуулгада ехэ ху...оруулһан юм. Эсэгэ ороноо ...алгын Агууехэ дайнай жэлнүүдэй үедэ ...итын захилнуудые жэшээтэ һайнаар ...ээг. байһанайнь түлөө автомобильна промышлен...ажалшадта совет хүнүүд ходоодоо баяр хүргэжэ ...Мүнөөшье Эхэ оронойнгоо техническэ дэбжэлтэ ...ын, экономическа хүсэ шадалыень арьбадхахын ...энэ һалбариин ажалшад ехэ юумэ хэжэ байдаг. ...-1973 онуудай даалгабаринуудые бүхы талаарнь ...тайгаар дүүргээд, тэдэнэр юһэдэхи түсэбтэ табан ...шиидхэхы жэлэй түсэб, уялгануудые болзорһоонь ...үргэхын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэ...50 жэлэйнгээ ойдо һайн үрэ дүнгүүдые туйлаа. ...омобильна промышленностиин хүдэлмэришэд, ...но-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшад ...жалша бүхы коллективүүд партийна организаци...таа хүтэлбэри доро КПСС-эй XXIV съездын түү-...идхэбэринүүдые дүүргэхын тула хүсэ шадалаа, ...эршэ хүсөө гамнахагүй гэжэ батаар этигэжэ ...а, КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Вер...Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Со...дүүлнэ.

...дэтэ нүхэдүүд! Элүүр энхэ ябахыетнай, юһэдэхи ...табан жэлэй даалгабаринуудые болзорһоонь ...үргэхэ талаар ажалай шэнэ амжалта туйлахыет...энэбди.

...ПСС-эй ...РАЛЬНА ...МИТЕТ	СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМ	СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ

Советскэ Союзай ажалшад! Эхэ ороной хүсэ шадалай, арад түмэнэй баян дэлгэр байдалай хэлбэришэгүй һайжаралгын үндэһэ һуури — социалис экономикын саашанхи дэбжэлтын түлөө оролдосотой нэтэрүүгээр тэмсэгты!

(Агууехэ Октябриин социалис революциин 57 жэлэй ойдо зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан Уряануудһаа).

АГУУЕХЭ ОКТЯБРИИН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

■ Охин-Булагай совхоз гүрэндэ мяха худалдаха жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэнь. ♥ Газар һайжаруулха габшагай хоёр һара эршэдээ оробо. ♣ 16.200 центнер үрэһэ хүрэнгэ сэбэрлэгдэжэ, ерэхэ жэлэй ургасада хаагдаба.

АМЖАЛТА УРЯАЛНА

Партида, совет арадта КПСС-эй Центральна Комитедэй хандаһан Хандалгые, мүн орон доторoo бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай парти болон правительствын тогтоолые манай совхозой малшад, таряашад ба механизаторнууд хани халуунаар хүлеэн абаа һэн. Түрэл партиингаа, Совет правительствынгаа эдэ шухала документнүүдтэ харюу болгон, ажахын хүдэлмэришэд табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлдэ ураданайхиһаа дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаһан байгаа. Тэдэнэр хэлэһэн үгээ хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн ажаллажа байнхай.

Нэн түрүүн совхозойнгоо малшадай ажал хэрэг тухай тобшохоноор хөөрэхэ хүсэлэнтэйб. Манай ажахын һаалишад байгша оной түрүүшын гурбан квартал соо гүрэндэ һү тушааха түсэбтэ даабарияа болзорһоонь урид дүүргээ һэн. Жэшээнь, юһэн һара соо гүрэндэ 5470 центнер һү тушааха түсэбөө 5537 центнертэ хүргэһэн байна. Энэмнай 1973 оной энэ үеынхиһөө 613 центнерээр ехэ болоно.

Совхозой һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ дүрбэдэхи отделениин һаалишад эрхим һайн дүнгүүдые туйлажа ябана. Энэ отделениин дүй дүршэлтэй һаалишад Зыгба Дашиева, Жигмитцу Жигмитцыренова, Галина Цыдыпова, Надежда Цыренова гэгшэд үнгэрэгшэ юһэн һара соо даажа абаһан үнеэн бүриһөө 2000 килограммһаа үлүү һү һаажа, совхоз соогоо суурхаба. Тиихэдэ ажахын хоёрдохи отделениин һаалишад Марфа Минаевна, Галина Сергеевна Разуваеватан баһал ажалай һайн үрэ дүнгүүдтэй ябана.

Ажахы доторойнгоо арга боломжонуудые тооложо үзөөд, һаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд табан жэлэй тодорхойлхы ондо һү гүрэндэ худалдаха түсэбтэ даабарияа Совет конституциин һайндэр болотор сүм дүүргэхээр зоригжонхой. Энэ жэл соо түсэбһөө гадуур 400-гаад центнер һү гүрэндэ тушаахаар багсаанабди. Тиигэбэл нёдондоной-хиһоо 1600 центнер һү ехээр тушааха болонобди.

Байгша ондо манай совхоз хамтадаа 4660 центнер мяха гүрэндэ тушааха даабаритай һэн. Мүнөө дээрээ 4000 шахуу центнер мяхан тушаагдаад байна. Ойрын үдэрнүүдтэ һүрэг мал мяханай комбинадта тушаагдахань. Тиигэхэдээ Агууехэ Октябриин социалис революциин 57 жэлэй ойн һайндэр болотор жэл соо мяха гүрэндэ тушааха түсэбнай дүүргэгдэхээр багсаалагдана.

Мал адуулагшад Степан Матвеевич Унагаев, Анатолий Максимович Полиницын, Евлампий Калистратович Алексеев болон бусад ажалай һайн дүнгүүдые туйлажа ябана. Совхоздомнай ажалша бэрхэ тугалшад олон. Тэдэнэй тоодо Ульяна Полякова, Варвара Швецова, Лидия Сизых, Анна Разуваева гэгшэд оролсоно. Мал ажалда олон жэл соо хүдэлжэ, дүршэлөөр баян болоһон тугалшан Анна Ефимовна Разуваева 1973 оной ажалай дүнгүүдээр СССР-эй ВДНХ-гай бронзо медаляар шагнагдаһан байха.

Түсэбтэ табан жэлэй дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлдэ совхозой хонишод баһал һайн үрэ дүн туйлажа ябана. Энэ жэлдэ ноохо хайшалалгаар илангаяа һайн амжалтатайбди. Хонин һүрэгэй толгой бүриһөө дунда зэргээр 3 килограмм 300 грамм ноохон хайшалагдаа. Нёдондо арай шамай 2,9 килограмм байһан юм. Энэ жэлдэ нёдондонойхиһоо 100 центнер ноохон үлүү ехээр гүрэндэ тушаагдаа гэхэ гү, али хамтадаа 866 центнер «сагаан алта» гүрэндэ худалдаһан байнабди.

Ажахын бэрхэ хонишод Фёдор Герасимов, Акиндин Разуваев, Савелий Поляков, Василий Судомойкин, Дмитрий Асеев болон бусад энэ жэлдэ ноохо хайшалалгаар һайн дүнгүүдые туйлажа гараа. Тэдэнэй отарануудай хонин бүриһөө 4—4,7 килограмм ноохон абтаһан байна. Тиихэдэ хонишод Чойдок Бадмажапов, Юрий Тюрюханов, Григорий Коробенков, Моисей Коноваленков гэгшэд 100 эхэ хонин бүриһөө 90-һээ дээшэ хурьга абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлээ.

Адууһа малай ашаг шэмын дээшэлхэтэй хамта абтадаг продукциин шанар нилээд һайжаржа байнхай. Гүрэндэ тушаагдадаг эбэртэ бодо малай, хонид ба шубуудай шэгнүүр урданайхиһаа нилээд ехэ болоо. Энэ жэлдэ 492 толгой эбэртэ бодо мал гүрэндэ тушаагаабди. Тэдэнэй 450 толгойнь дунда, дундаһаа дээшэ сэгнэлтэтэйгээр абтаһан байна. Тушаагдаһан 3563 хониной 3000 гаран толгойнь тарган сэгнэлтэтэйгээр абтаа. Хэрбээ 1973 ондо тушаагдаһан хонин бүхэнэй шэгнүүр 34 килограмм, галуунай—3 килограмм байһан һаа, мүнөө хонин бүхэн 41, галуун—3,3 килограммтайгаар тушаагдаба.

Совхозой хүдэлмэришэд ниитын адууһа малда тэжээл бэлэдхэлгын үедэ урданайхиһаа һайнаар хүдэлжэ гараа. Энэ жэлдэ хамта дээрээ 26 мянган центнер үбһэн бэлэдхэгдээ гэхэ гү, али 1973 онойхиһоо 10-аад мянган центнер ехэ үбһэн абтаһан байна. Тиихэдэ 5 мянга гаран центнер сенаж дарагдаа. Энэмнай нёдондонойхиһоо 3 дахин ехэ болоно.

Совхозой механизаторнууд баһал муу бэшээр ажаллаа. Ургаса хуряалгаа богони болзорто үнгэргөөд, 1500 гектар намарай паар хахалһан байна. Тиигэжэ түсэбнай 150 процент дүүргэгдээ. Үшөө 2700 гаран гектар эртын паар хахалагдаһан юм. 200 гаран гектар шэнэ газар элдүүрилэгдээ. Тэндэ ерэхэ жэлдэ олон жэлэй ногоон таригдаха юм.

Агууехэ Октябриин һайндэр ойртожо байна. Жэлэй түрүүшын 9 һара соо туйлаһан амжалтаараа урмашаһан манай совхозой малшад болон механизаторнууд бүгэдэ арадай энэ һайндэрые бүри ехэ амжалтатайгаар угтахые эрмэлзэн, социалис мүрысөө улам эршэдхэн ажаллажа байнхай.

С. САНЖИЕВ,
Охин-Булагай совхозой директор.

Бэшүүрэй аймаг.

ҮРЭҺЭН СЭБЭРЛЭГДЭЭ ШАЛГАГДАА

Ургаса хуряалгын дүүрэбэшье, колхозой оросһоной түбэй склад дээрэхи ажалай эршэ һуладанагүй. Табан жэлэй түгэсхэлэй жэлдэ бүхы ургамалай баян ургаса туйлахын түлөө тэмсэжэ эхилэнхэй. Эндэхи «Родина» колхоз таряа ехээр таридаг. Тиимэһээ гектар бүриһөө ургаса дээшэлүүлхэ хүдэлмэри жэлэй дүрбэн сагта буурадаггүй.

Энэ жэлдэ сагай уларилай бэрхэтэй байбашье, эндэхид гектар бүриһөө 13 центнер ороохо, 100 центнер хартаабха, 20 центнер үбһэ хуряажа, сүрэнтээ, хүсэд тоосоо, адууһа малдаа бардам хүрэхэ шэмэтэ, бүдүүн тэжээл бэлэдхэжэ абаа.

Баян ургасын эхин һайн шанартай, сортовой үрэһэнһөө гэжэ колхозой таряашад, механизаторнууд һайн мэдэхэ болонхой. Ушар иимэһээ ерэхэ жэлэй тарилгада хүсэд хүрэхэ үрэһэ хүрэнгэ хаажа абажа, сэбэрлэхэ, шалгаха, тарилгын шанарта хүргэхэ гэжэ тэдэнэр оролдоно.

Нютагай эрхэ байдалда таараха, баян ургаса үгэдэг сортовой үрэһэ хүрэнгэтэй болохо талаар ажахыда ехэхэн ажал хэгдэдэг. Колхоздо үрэһэнэй тусхай бригада байгуулагданхай. Тэрэниие үнинэй механизатор, бэрхэ эмхидхэлшэ К. Бикмулин хэдэн жэл таһалгаряагүй хүтэлбэрилнэ. Хүрэнгын таряан наринаар харууһалагдадаг, ороохонойнь хүсэд эдеэшэһэн хойно хуряагдажа, амяарлан сэбэрлэгдэдэг, шалгагдадаг, хадагалагдадаг.

Хара-Шэбэр тосхоной баруун-хойто захада түхеэрэгдэһэн ороохоной түбэй склад. Ажахын 5450 гектар таряалан дээрэһээ хуряагдаһан 70 мянга тухай центнер ороохон булта эндэ асарагданхай. Шэнэ ургасын дээжэ—алтан шаргал шэниисэ Эхэ оронойнгоо амбаарта адхаха, эрхим шанартай үрэһэ хүрэнгэ хаажа абаха, страховой жаса байгуулха, тэжээлдэ илгаха, колхознигуудта хубаажа үгэхэ ороохо сэбэрлэхэ, хатааха, илгаха хүдэлмэри эндэ түлэг дундаа.

— Ерэхэ жэлэй тарилгада 16200 центнер үрэһэ хүрэнгэ хаажа абаха даабаряа хүсэд дүүргээд, бултыень сэбэрлэжэ, урдань орообди. Гүрэнэй үрэһэнэй инспекцидэ 14720 центнерыень шалгуулхадамнай, булта 1-дэхи, 2-дохи классай гэжэ тодоруулагдаа. Эдэ үдэрнүүдтэ бүхы хүрэнгээ 1-дэхи класста хүргэхын түлөө хоёрдохёо сэбэрлэжэ байнабди, — гээд складые даагша, «ЗАВ-20» түхеэрэлгын механик И. Н. Сапожников хөөрэнэ.

Үрэһэнэй таряа сэбэрлэхэ, хатааха, томо жэжээрнь илгаха хүсэ ехэтэй машинанууд хоёр халаанда хүдэлгэгдэнэ. Хүрэнгын ороохо сэбэрлэлгэдэ хэдэн жэл удаагаар хүдэлһэн, ажалай баян дүршэлтэй хүнүүд эндэ хүдэлдэг.

— 8 хүн үдэртөө 800—1000 центнер хүрэтэр хүрэнгын ороохо сэбэрлэхэдээ, тус бүридөө 3—4 түхэриг олонобди. Бүхы үрэһөө 15 үдэртэ сэбэрлэжэ, 120 түхэригэй нэмэлтэ түлбэри абаабди, —гээд В. П. Полянская хөөрэнэ.—Би энэ хүдэлмэридэ наймадахи жэлээ хабаадажа байнаб. Үрэһөө саг соонь һайнаар сэбэрлэжэ, тарилгын шанарта хүргөөд байбал, баян ургаса хуряажа абахабди. Колхознигуудта ороохон ехээр хубаагдаха, малда тэжээл ехээр бэлдэгдэхэ, гүрэндэ түсэбһөө гадуур худалдахадаа олзомнайшье бүри дээшэлхэ бшуу гээд В. Ш. Гайфиддинова хөөрэлдөөндэ оролсоно.

Урдахи зорилгоёо һайн ойлгоһон эдэ эхэнэрнүүд амжалта туйлангүй яахаб даа.

Б. ЖАМБАЛОВ.



ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хүрэнгын ороохон сэбэрлэгдэжэ байна.
Авторай фото.

ОКТЯБРЬ 1 — ГАЗАР ҺАЙЖАРУУЛХА габшагай хоёр һара — НОЯБРЬ 30

МҮНӨӨНЬӨӨ ОРОЛДОСОТОЙГООР

«Үбэлдөө тэргээ, зундаа шаргаа бэлдэ» гэһэн сэсэн һургаал бии. Эгээл иимэһээ ерэхэ жэл баян ургаса абахын тула үбһэ, таряагаа хуряажа дүүргэмсээрээ энэ совхоз сабшалан, таряалангаа һайжаруулхын тула хүсэ шадалаа зангидан ороһон байна. Халуун намар байхаһаа эхилжэ отделени бүхэндэ лугомелиоративна звенонууд эмхидхэгдэһэн юм. Харин Иван Гаврилович Смородниковой даадаг оньһожоруулагдаһан тусхай бригада сабшалан һайжаруулгаар түхэреэн жэл хүдэлнэ гээшэ. Энэ бригада жэл соо юу хэдэг юм гээд нэн түрүүн хараад үзээ.

«Георгиевский» совхоз олон жэлэй ногоо тарилгада анхаралаа ехээр хандуулдаг байна. Тиимэһээ Смородниковой бригада тэрэниие таридаг, үрэһыень суглуулдаг, шэнэ газар элдүүрилдэг гээшэ. Бригада трактор, машина болон бусад оньһон техникээр дүүрэн хангагдахаһаа гадна, дүршэлтэй болоһон луговодуудаар олон юм.

— Олон жэлэй ногооной аша үрэнь ехэ — гээд, бригадир Иван Гаврилович хэлэбэ.

Хэлэһэн үгээе тэрэ иимэ жэшээгээр баталба. 500 гектар газарта таригдаһан олон жэлэй ногоо нёдондо хуряаһан байна. Тиихэдээ 250 гектар дээрэһээнь 3826 центнер гэхэ гү, али гектар бүриһөө 15 центнер үбһэ хуряагаа. Һалхита гэжэ газарай 120 гектарһаа 2792 центнер үбһэ хуряаһан байна. Ган гасуур жэлдэ иимэ ехэ үбһэ сабшаха гээшэ яһала һайн гэжэ тэмдэглэгдэнэ. Тус совхозой ахалагша агроном-мелиоратор Прокопий Яковлевич Захаров олон жэлэй ногоо яажа таридаг, хуряадаг тухайгаа хэдэн үгөөр хөөрэжэ үгэбэ.

Олон жэлэй ногоо тариха газарай бэлэхэнээр олдодоггүйнь хэндэшье мэдээжэ. Тиимэһээ гектар бүхэнэй түлөө тэмсэхэ саг ерэнэ гээшэ. Жэгдэ, сэбэр тала газарта ороохото ургамалнуудые тариха хэрэгтэй.

Олон жэлэй ногоо тарихын тула шэлэгдэһэн газарайнь арба тарба һөөг бургааһа, модо шулуу сэбэрлэхэ, жэгдэлхэ хэрэгтэй. Удаань хүрьһыень һайжаруулхын тула наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ хэгдэнэ. Тиигэһэнэйнгээ һүүлээр олон жэлэй ногооной үрэһэ тарина, уһална гээшэ. Тариһан жэлээ тэрээн дээгүүрээ мал адуулжа огто болохогүй. Тиигэбэл, гүйхэн газарта таригдаһан үрэһэн үндэһэлжэ үрдеэдүйдөө хосорхо жэшээтэй. Смородниковой бригада энэ хүдэлмэри бүхэли жэл соо хэдэг гээшэ. Мүнөө олон жэлэй ногоо таригдаһан 120 гектар газар борнойлогдоод байна. 600 гектар сабшалан уһалагдаа. 30 гектарта үтэгжүүлгэ хэгдээ.

Энэл бригадын хүсөөр уланай гурбан хаалта заһабарилагдаа. Шэнээр татагдаһан һубаг, ханаабуудта 2 хаалта баригдаа. Бригадын оньһожоруулагдаһан нэгэ звено мүнөө шэнэ газарые модо шулуунһаа, һөөг бургааһанһаа сэбэрлэжэ байна. 1975 ондо үшөө 500 гектар газарта олон жэлэй үбһэн таригдахаар бэлэдхэгдэжэ байна гээшэ.

Бусад звенонууд сабшалан, таряалан дээрэ наг шэбхэ гаргана, минеральна үтэгжүүлгэ хэнэ. Бригадын гэшүүдшье баян ургаса абахын түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй оролдоно. Жэшээнь, луговод Ж. Цыренов пенсидэшье гараһан һаа, мүнөө болотор хуушан ажалаа орхёодүй. Совхозой ямаршье хүтэлбэрилэгшын һануулха, гуйлтагүйгөөр даажа абаһан сабшалангаа сэбэрлээд, уһалаад, үтэгжүүлгэ хээд байдаг юм. Тиимэһээ хэршье ган гасуур жэлэй болоо һаа, абахал үбһөө абадаг байна. Пенсионер Сергей Алимасов Майла гэжэ газарта баһал өөрын даалгабариин газартай. Мүнөө уһалууриингаа һубаг, ханааб сэбэрлэжэ, уһалхаар газарынь ундалуулжа байна.

Нуга сабшалан һайжаруулгаар КПСС-эй обкомой болон Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй соносхоһон заншалта хоёр һарые Хориин аймагай «Георгиевский» совхозой мелиораторнууд, луговодууд иимэл амжалтатайгаар үнгэргэжэ байна гээшэ. Таряалан, сабшалангаа мүнөөнһөө һайнаар бэлдэжэ эхилһэн энэ совхозой ерэхэ жэлдэ баян ургаса абаха байһанда этигэмээр.

Д. ДЫЛГЫРОВ.

НОЯБРЬ БОЛОТОР 300 КИЛОГРАММ

Алдарта Октябриин һайндэрэй урда тээхи социалис мүрысөөндэ оролсоһон Хүрбын совхозой ажалшад эдэ үдэрнүүдтэ ажалайнгаа эршэ улам шангадхан хүдэлнэ. Дүршэлтэй малшад, Б. Дамбиев, С. Будаев гэгшэд энэ зундаа Бильчир гэжэ газарта 115 толгой һубай үхэрнүүдые харууһалжа зуһаһан юм. Эдэнэр зунай шэмэтэй-тунга ногоондо малаа адуулжа, ашаг шэмыень нилээд дээшэлүүлжэ шадаһан байгаа. Мүнөө эдэнэр Бааза гэжэ газарта малаа шахан гэргалуулжа байнхай. Ашаг, шэмэ ехэтэй, тарган, һайн шанартай мяха гүрэндэ худалдаха зорилготойгоор эдэнэр хабя шадалаа элсүүлэн хүдэлнэ. Зоотехнигэй зохёоһон тусхай рационой ёһоор, талха таряанай зүйл, ногоон һолоомо, бусад тэжээл эдюулнэ. Эдэ малшад үхэр бүхэнэй шэгнүүр ноябрь болотор 300-350 килограммһаа доошо бэшээр бэмээжэ, тодорхойлхы жэлдэ гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө заатагүй дүүргэхын тула эршэмтэйгээр ажаллажа байна.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.
Хори.

...И. БРЕЖНЕВ, А. А. ГРОМЫКО ...КИССИНДЖЕРТЭЙ ХӨӨРЭЛДЭБЭ

...брийн 24-дэ, Кремль-...КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. ...ев, КПСС-эй ЦК-гай ...юрогой гэшүүн, ...й гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, ...й гүрэнэй секретарь, ...льна аюулгүйн байдалай асуудалнуудаар президентын туһалагша Г. Киссинджертэй хөөрэлдөө хэжэ ...СССР США хоёрой хоорондохи харилсаануудые саашадань хүгжөөлгын, тэрэ тоодо совет-американ дээдэ зэргын уулзалгын үедэ туйлагдаһан зүбшэлдөө болон хэлсээнүүдэй үндэһөөр харилсануудаа саашадань хүгжөөхэ талаар хоёр тала һаналаа андалдаа.

Таарамжатай тодорхойгоор болоһон хөөрэлдөөндэ совет талаһаа — США-да СССР-һээ байдаг элшэн сайд А. П. Добрынин, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагша А. М. Александров, СССР-эй МИД-эй коллегиин гэшүүн Г. М. Корниенко, американ талаһаа — СССР-тэ США-һаа байдаг элшэн сайд У. Стессел, США-гай гүрэнэй департаментын зүбшэлшэ Х. Сонненфельдт, гүрэнэй секретариин туһалагша А. Хартман, гүрэнэй департаментын харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд У. Лорд, У. Хайлэнд байлсаа. Энэ үдэрэй хоёрдохи хахадта хөөрэлдөөн үргэлжэлөө.

...СТАНАЙ ПРЕМЬЕР-МИНИСТР МАНАЙДА ЕРЭБЭ

...кэ правительствын ...октябрийн 24-дэ ...анай Исламай Республикын премьер-министр ...ар Али Бхутто тухай хэрэгээр Москва ерэбэ.

...танай, Советскэ Союзай тугуудаар шэмэглэгдэһэн Внуковска аэродромдо премьер-министрые СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ ...Косыгин, СССР-эй ...рнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо И. В. ..., СССР-эй министр ...С. Патоличев, М. А. ..., А. В. Сидоренко ...ПСС-эй түрүүлэгшэ С. А. Скачков, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Н. П. Фирюбин, СССР-эй МИД-эй протокольно таһагые даагша Д. С. Никифоров, мүн бусад тушаалта нюурнууд угтаа.

Аэродром дээрэ Советскэ Союзда Пакистанһаа байдаг элшэн сайд Самиулла Хан Дехлави, Москвагай дээдэ һургуулида һурадаг Пакистанай студентнүүд байлсаа.

Аэродромой талмай дээрэ хүндэтэ харуул жагсаагдажа, Пакистанай, Советскэ Союзай Гүрэнэй гимнүүд гүйсэдхэгдөө.

А. Н. Косыгин, З. А. Бхутто харуулай начальнигай рапорт абаад, совет сэрэгшэдэй жагсаалай урдуур гараба.

Айлшаниие түб хотын ажалшадай түлөөлэгшэд угтаа.

Аэродром дээрэһээ Пакистанай премьер-министр З. А. Бхутто, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин город ошоо. Мотоциклистнүүдэй хүндэтэ жагсаалаар үдэшэгдэһэн айлшадай ябаха гудамжанууд Пакистанай ба СССР-эй гүрэнэй тугуудаар, амаршалгын транспарантнуудаар шэмэглэгдэнхэй байгаа.

...ОВЕТ-ПАКИСТАН ХӨӨРЭЛДӨӨН

...брийн 24-дэ, Кремльдэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. ...ба Пакистанай премьер-министр Зульфикар ...утто хоёрой хоорондо ...лдөөн эхилээ.

...харилсаанай оршон ...болоһон хөөрэлдөөнэй үедэ совет-пакистан харилсаануудые хүгжөөхэ асуудалнууд хэлсэгдээ. Һүүлэй жэлнүүдэй үедэ СССР ба Пакистан хоёрой хоорондохи холбоо барисаае эдэбхижүүлхэ хэрэгтэ дэбжэлтэ туйлагдаа гэжэ ханангяар тэмдэглэгдээ.

Мүн уласхоорондын асуудалнуудаар, тэрэ тоодо Урда Азиин түби дээрэ оршон байдалые саашадань гуримшуулха асуудалнуудаар һанамжанууд андалдагдаа.

(ТАСС).

...ЖАЛША, НЭГЭДЭМЭЛ БҮЛЭ СОО

...шкентын текстильнэ комбинадта ...олоһон хани барисаанай митинг

...КЕНТ. (ТАСС-ай корр.). Ташкентын ...комбинат арадуу...ескэ хани барисаае тодорхой баримтаар... Энэ хадаа оронойнгоо индустриин томо ...инуудай нэгэн юм. ...национальностьнуудай түлөөлэгшэд хүдэлнэ. ...ай коллектив энэ ...ээн һарын турша гадуур олон зуу ...эригэй продукци ...үтөө.

...комбинадай хүдэлмэрилэгшэд ...совет арадуудай барисаанда зорюулагдаһан митингдэ суглараа. ...эрэ КПСС-эй ЦК-...бюрогой гэшүүн, ...ЦК-гай секретарь ...лов, КПСС-эй ЦК-...бюрогой гэшүүндэ ..., Узбекистанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Ш. Р. Рашидов, республикын бусад хүтэлбэрилэгшэд байлсаа.

Митинг дээрэ нүхэр М. А. Суслов үгэ хэлээ.

Түсэбтэ табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ абаһан социалис уялгаяа дүүргэжэ, ажалай гайхамшагта илалта туйлаһантайнь дашарамдуулан, комбинадай коллективые халуун зүрхэнһөө амаршалаад, нүхэр М. А. Суслов энэ хэрэгтэ эхэнэр хүдэлмэрилэгшэдэй оруулһан ехэ хубитые онсолон тэмдэглээ. Тэдэнэй олонхинь түсэбтэ табан жэлэйнгээ даалгабаринуудые дүүргээд, 1975 ондо хоёрдохи табан жэлэй түсэбые дүүргэхээр тэмсэжэ байна.

Нүхэр М. А. Суслов комбинадай цехүүдэй ажалтай танилсаа, эхэнэр хүдэлмэришэдтэй, предприятиин хүтэлбэрилэгшэдтэй хөөрэлдөө. Узбегэй ССР-эй арадай ажахын туйлалтануудые харуулһан выставкэ хараа.

Нүхэр М. А. Суслов тэрэ үдэр Ташкентһээ бусаа. Тэрэниие нүхэд П. М. Машеров, Ш. Р. Рашидов, Г. В. Романов, республикын Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Н. М. Матчанов, Узбегэй ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. Д. Худайбердыев, Узбегэй Компартиин ЦК-гай бюрогой гэшүүд, Узбегэй ССР-эй, Узбекистанай Компартиин байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн һайндэртэ Ташкент ерэһэн делегацинуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийно-совет организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд, олониитын түлөөлэгшэд үдэшөө.

(ТАСС).

...-гэй ЭЭЛЖЭЭТЭ БЭШЭ СЪЕЗД

...И-СЮР СЕН. ...Францинн Коммунис...ин ээлжээтэ бэшэ ...Париж шадар ок...24-дэ Морис Торе...эжэтэ спортын ор...гдэээ.

...шин арадай союз — демократическа шэнэдхэлгэнүүдэй түлөө» гэһэн асуудал съездын зүблэхэ зүйлдэ табигдаба. Энэ асуудалаар бэлдэгдэһэн тогтоолой проект тунхаглагдажа, бүхы партийна эмхинүүдтэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

ФКП-гэй Генеральна секретарь Жорж Марше «Францинн арадай союз — демократическа шэнэдхэлгэнүүдэй түлөө» гэһэн асуудалаар ФКП-гэй Центральна Комитедэй үмэнэһөө элидхэл хээ.

ФКП-гэй съезд октябрийн 27 болотор үргэлжэлхэ.

ҮҮСХЭЛЫЕНЬ ДЭМЖЭБЭ

Октябрьска районой ажалшад юһэдэхи табан жэлэй, тодорхойлхы жэлдэ яһала амжалтатайгаар ажаллажа байна. Тиигэхэ зуураа олохон промышленна предприятинуудай коллективүүд дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абажа, табан жэлээ болзорһоонь урид дүүргэхэ зорилго урдаа табяа.

Һүнэй болон электро-заһабарилгын заводуудай коллективүүд энэ талаар амжалтатай ябана. Жэшээлхэдэ, электро-заһабарилагшад валовой продукци гаргаха түсэбөө 1975 оной сентябриин 20-до, продукци худалдалгаяа октябриин нэгэндэ дүүргэхэ гэжэ шиидээ. Тиигэжэ табан жэлэй дүүрэтэр нэгэ миллион түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур гаргажа, ЯРВ-100А түхэлэй бага вольтно аппарадуудые хүдөөгэй ажалшадта эльгээхэ зорилготой.

Харин һүнэй заводой коллектив валовой продукци гаргалгаяа 1975 оной декабриин 10-да, продукци худалдалгаяа декабриин 20-до түгэсхэхэ социалис уялгатай.

Тус коллективүүд үгэдөө хүрэхэ бээ гэжэ найдамаар. Юуб гэхэдэ, юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилээд габшагайгаар хүдэлжэ, түсэбүүдээ болзорһоонь урид дүүргэнэ ха юм.

Жэшээлхэдэ, электро-заһабарилагшад тодорхойлхы жэлэйнгээ даабаринуудые дүүргээд, 1975 оной тоосоогоор ажаллана. Тиимэһээ зориһондоо хүрэхынь үндэһэ һуури табигданхай болоно гээшэ.

Һая КПСС-эй ЦК-гай Октябрьска райкомой бюро тус коллективүүдэй үүсхэлые зүбшэн хэлсэбэ. Тиихэдээ тэрэнииень һайшаажа, бусад предприятинуудай партийна, профсоюзна комитедүүдэй тус үүсхэл дэмжэхэ талаар хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхыень дурадхаа. Табан жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхэ хүдэлөөнэй улам эршэтэйгээр дэлгэрхэдэнь энээнэй горитой туһа хүргэхэ, нүлөө үзүүлхэ ёһотой байһаниинь эли.

Н. ЛОСКУТОВ,
КПСС-эй райкомой секретарь.

ПАРТИЙНА ЭДЭБХИТЭДЭЙ СУГЛААН

«Белоруссиин партийна организацида суртал бодол нэбтэрүүлдэг кадрнуудые шэлэн томилхо, хүмүүжүүлхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолтой дашарамдуулан, областной партийна организациин зорилгонууд тухай асуудал хэлсэһэн областной партийна эдэбхитэдэй суглаанай болоһонһоо хойшо хахад һараһаа үлүүтэй саг үнгэрбэ. Энэ үе соо аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаанууд хаа хаанагүй боложо, тус шухала асуудал үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдэнэ.

Железнодорожно районой партийна эдэбхитэд һаяхан сугларжа, суртал бодол нэбтэрүүлдэг кадрнуудые шэлэн томилхо, хүмүүжүүлхэ хэрэгэй хэр ябуулагдажа байһан тухай зүбшэжэ, саашадаа, бэелүүлхэ хараа зорилгонуудаа тодоруулба.

КПСС-эй райкомой секретарь Л. Л. Болдонов элидхэл хээ. Тэрэ районой промышленна предприятинуудта, эмхи зургаануудта, институт, училищи, һургуулинуудта энэ талаар ямар хэмжээ ябуулгануудай бэелүүлэгдэжэ байһан тухай хөөрэхэ зуураа, КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой һүүлдэ энэ хүдэлмэри эрхилхэ хэрэг хүгжэлтынгөө шэнэ шатада гараа гээд онсолон тэмдэглэбэ.

Гэхэтэй хамта, үзэл сурталай, ойлгууламжын хүдэлмэри саашадань һайжаруулха талаар районой партийна организациин бэелүүлхэ хараа зорилгонууд тушаа дэлгэрэнгыгээр тогтон хөөрөө.

Локомотив-вагон заһабарилгын заводой парткомой секретарь В. А. Уланов, 834-дэхи барилга-хабсаралгын поездын начальник Е. А. Тарасюк, хүүргын түмэр хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг заводой партийна организациин секретарь Р. П. Мухаров, хүдөө ажахын институдай хүдөө ажахын эмхидхэлэй болон экономикын кафедрые даагша В. Н. Мададаев, соёл гэгээрэлэй училищиин директор В. Г. Николаев, локомотивна депогой парткомой секретарь Н. Е. Беспалов, Улаан-Үдын 42-дохи дунда һургуулиин багша В. Д. Климова, ВЛКСМ-эй райкомой нэгэдэхи секретарь В. В. Бойков болон бусад элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаа.

Партийна эдэбхитэдэй суглаанай хүдэлмэридэ КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой секретарь С. В. Ангапов хабаадалсажа, үгэ хэлээ.

Партийна эдэбхитэдэй суглаан суртал бодол нэбтэрүүлдэг кадрнуудые шэлэн томилхо, хүмүүжүүлхэ хэрэгые саашадань һайжаруулха хэмжээ ябуулгануудые хараалһан тогтоол баталан абаба.

А. КОЛДУНОВ.
КПСС-эй райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша.

АМЖАЛТАДА ЗОРИГЖУУЛДАГ ХҮСЭН

Партиин райком болон аймагай партийна эхин организацинууд үзэл сурталай кадрнуудые шэлэн томилхо, хүмүүжүүлхэ талаар олон янзын ажал хүдэлмэри ябуулдаг байна. Юундэб гэхэдэ, үзэл сурталай хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхи үүсхэлэй, ашаг үрэ ехэтэй ойлгууламжын хүдэлмэриин ашаар ажалай амжалтанууд туйлагдадаг байна бшуу. «Белоруссиин партийна организацида суртал бодол нэбтэрүүлдэг кадрнуудые шэлэн томилхо, хүмүүжүүлхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай гүнзэгы удхатай тогтоолые уншаад байхада, үзэл сурталай хүдэлмэриие аймаг дотороо улам һайжаруулха тушаа олон шухала асуудалнууд тобойсо гарана. Үнэхөөрөөшье, совет хүнүүдэй суртал бодолые батадхан бадаруулха, хүн зониие коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ арга боломжоёо гүйсэд һайнаар хэрэглэжэ шаданагүйбди гэхэдэ алдуу болохогүй. Зарим ушарта манай үзэл сурталай хүдэлмэрилэгшэд партийна даалгабаридаа хайша хэрэгээр, ёһын тэдысэ хандажа, ниитэ-политическэ хүдэлмэриин дэлисые һуларуулна ха юм. Ушар тиимэһээ партиин райком, партийна эхин организацинууд агитаторнууд, политинформаторнууд, пропагандистнуудай урда эрилтэеэ шангадхаха, хиналта һайжаруулха, тэдэнэртэ туһалха уялгатай. КПСС-эй Центральна Комитет «...үргэн ниитэ ажалшадта марксистско-ленинскэ һургаал, коммунис ёһо гурим саашадань хүмүүжүүлхэ, ажалшадай гэгээрэлэй, соёлой хэмжээе, эдэнэрэй мэргэжэлые, арга шадабарине дээшэлүүлжэ, үзэл сурталай-хүмүүжүүлгын зорилгонуудые нэгэдүүлэн шиидхэхынь тула суртал бодол нэбтэрүүлдэг кадрнуудай хүсэлэл оролдолго гаргахыень» партийна организацинуудта дурадхаһан байна. Центральна Комитедэй энэ заабарине тон шухала гэжэ тоолонобди. Үзэл сурталай хүдэлмэриин орёо талань юуб гэхэдэ, мүнөөдэр хөөрэлдөө хэһэнэй удаа, жэшээлхэдэ, үглөөдэр ажалай бүтээсэ тэды процентээр дээшэ гэжэ тодоруулхын аргагүй ха юм. Ушар тиимэһээ бүхы ойлгууламжын, ниитэ-политическэ, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэриие комплексноор гэхэ гү, али нэгэдүүлэн шиидхэхэ зорилго табигдана. Үйлэдбэри дээрэ, байрладаг газартань, соёлой ба амаралтын түбүүдтэ адляар хүн зоной суртал бодол нэбтэрүүлхэ, нүлөө үзүүлхэ хэрэгтэй гэжэ тон зүбөөр энэ тогтоол соо хэлэгдэнэ. Тиимэһээ агитаторнууд, пропагандистнууд, политинформаторнуудай ажал хүдэлмэриие парткомууд шадамар бэрхээр, һайнаар ударидажа байха ёһотой болоно. Үзэл сурталай хүдэлмэрилэгшэдэй түрүү зэргэдэ агитаторнууд оролсохо ёһотой гэжэ тоолонобди. Юундэб гэхэдэ, манай аймагай партийна организацида 300 гаран агитатор, тэрэ тоодо 200 коммунист бии. Ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд ба мэргэжэлтэд, багшанар, врачнууд, юрын ажалшадшье тэдэнэй тоодо оролсоно.

Гааргын совхозой (парткомойнь секретарь А. Ч. Цыденов), Аргатын совхозой (парткомойнь секретарь К. О. Будаев) партийна организацинууд агитаторнуудые шэлэн томилхо, хубаарилан табиха, хүмүүжүүлхэ асуудалда горитой анхарал хандуулдаг байна. Жэшээлхэдэ, Гааргын совхозой партком агитаторнуудаа ходо суглуулжа, бүхы ороной, аймагай, совхозой ажабайдалай шухала асуудалнууд тушаа хөөрэжэ үгэдэг, агитаторнуудай участогуудта гараха тусгаар үдэр тогтооһон байна. Агитаторнуудай ажаглалтаар, дурадхалнуудаар хэмжээнүүд абтадаг болонхой.

Тиихэдэ Һахалиин совхозой партбюро агитаторнуудай хүдэлмэри хинаха шухала гэжэ тоолодог. Агитаторнуудынь партбюрогой урда тоосодог заншалтай болоо. Агитатор бүхэниинь хэһэн хүдэлмэреэ бэшээд байха тусхай дэбтэр-блокнодтой юм. Совхозой хүдэлмэришэдэй дунда социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые соносхохо, тайлбарилха талаар агитаторнууд ехэ юумэ хэнэ.

Аймагай партийна организацида тоологдодог 140 гаран политинформатор парти ба правительствын шухала документнүүдые тайлбарилжа, уласхоорондын, орон доторхи, экономико ба соёлой һонинуудтай танилсуулна. Тиихэдэ ажалша коллективүүдэй онсо зүйлнүүдые профессиональна бэлэдхэл, психологическа талые хараадаа абадаг зантай. Политинформаторнууд — Гааргын совхозой зоотехник Д. Д. Гомбоев, Һахалиин совхозой бригадир Г-С. Серебренников, Дэрээнэй сельскэ Советэй түрүүлэгшэ В. Ц. Баторов, Аргатын дунда һургуулиин партийна организациин секретарь Л. Л. Дамдинова, Могойтын «Сельхозтехника» нэгэдэлэй эрхилэгшэ И. Г. Иванов болон бусадшье эрхим политинформаторнууд гэжэ аймаг соогоо суурхаха ёһоороо суурхана.

«Знание» бүл... шүүд-лекторнүүд ... хэнэ. Бүхыдөө ... мнай 250 лектор ... дог. Г. Э. Дамбаев ... Капустин, Ц. Д. ... А. К. Толстихин, ... шалова, А. Б. Бу... шэд улад зоной ... гаяа олон, һонирхо... цинүүдые уншана.

Мүнөө жэлдэ ма... ленинскэ һуралсал... пагандист хүдэлнэ... 80 процентнь ... гуулитай, партиин ...

Коммунистнууд ... партийнабэшэ хүн... литическэ һуралса... дүн юуб гэхэдэ, ... творческо ба ажал... үүсхэл улам ... Партиин XXIV съе... лон бусад шухала ... нүүдые политичес... салай хэшээлнүүд ... зэгыгөөр шудалха ... ехэ анхаралханду... Пропагандистнууд ... баев, Л. Б. Цы... И. И. Рябчиков, ... шиктуев, Ц. Х. ... Д. Б. Мункоев бо... шье хэшээлнүүдээ ... һонирхолтойгоор ... байна гээд шалгал... лаа һэн.

Үйлэдбэриин ба... жүүлгын хүдэлмэр... хадаа манай общест... бүридэл — ажалай ... вүүдтэ түшэглэхэ ... гээд КПСС-эй Ц... Комитет партийна ... цинуудта дурадха... дэб гэхэдэ, коллек... лай журам сахиха, ... үүсхэл дэмжэхэ, ... гэмтэ ябадал зайсу... га шадалтай байна... Энээнһээ уламжал... лективэй манлай ... партийна эхин ор... энэ талаар хүмү... ехэ хүдэлмэри ябу... гатай байна ха юм... рөөшье, коллектив... сурталай хүдэлмэр... ябуулха арга боло... тийна эхин орг... дүүрэн бии.

Һаяхан болоһон ... райкомой Пленум... «Белоруссиин парт... ганизацида суртал ... тэрүүлдэг кадрнуу... лэн томилхо, хүм... тухай» КПСС-эй Ц... тоолые үндэһэлэн, ... партийна организа... лүүлхэ зорилгонуу... гэһэн элидхэл ... гээр зүбшэн хэлс... сурталай хүдэлм... рим тэды һайн ... тагдалнуудые ... байна. Ниитэ-п... хүдэлмэри һайжар... лаар зохихо тогто... абтаа.

М. БОР...
КПСС-эй Хура... райкомой пропа... агитациин таһагые...

УЛАНАЙ КОЛХОЗДО

БОЛБОСОН ТҮХЭЛТЭЙ БОЛОНО

Колхозой экономико һүүлэй жэлнүүдтэ нилээд бэхижэжэ, тосхонуудаа улам болбосон түхэлтэй болгохо, алибаа барилга үргэнөөр бодхоохо арга боломжо ехэтэй болоһон байна. Жэшээнь, мүнөө Яригта тосхон танигдахаар бэшэ болонхой. Хэдэн километртэ һунаһан үйлсын хоёр талаар томо томо шэнэ гэрнүүд жэрылдэн харагдаха. Колхозой түб Улан тосхондо баһа барилга ехээр хэгдэнэ. Промышленна эд хэрэгсэлэй, эдеэ хоолой магазинууд, үхибүүдэй саад-ясли, почто, сомоной Соведэй гүйсэдкомой байшан гэхэшэлэн тосхоной шэг шарайда шэнэ түхэл оруулна. Культурын байшан иигээд баригдахань. Колхоз өөрын амаралтын гэртэй болонхой.

Малшадай байра байдал тушаа ехэ анхарал хандуулагдана. Холуур хүдэлдэг малшадта арбаад шэнэ гэр барижа үгөө. Томо фермэнүүдэй дэргэдэ улаан булангай гэр, бани хүдэлжэ байдаг юм. Тиихэдэ полевой стан дээрэ 75 хүнэй нэгэ доро эдеэлхэ аргатай столово нээгдэнхэй.

ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ХОЛО ҮЛҮҮЛЭГДЭХЭ

Ажахын һү һаалиин фермэнүүдэй малшад юһэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлдэ бэелүүлхээр абаһан социалис уялгаяа ехэ амжалтатайгаар дүүргэһэн байха юм. Һү гүрэндэ худалдаха жэлэй түсэб аяар августын 27-до бэелүүлэгдээ. Энэ ажахы тоһоной заводто 6145 центнер һү тушаанхай. Харин түсэбтэ даабаринь 5770 центнер һэн. Жэлэй түсэбһөө гадуур 1550 центнер һү тушааха гэһэн зорилго колхозой һаалишад урдаа табина.

Аймагай Соведэй депутат ахалагша һаалишан О. Ш. Пиртановагай хүтэлбэриидэг Яригтын һү һаалиин фермын коллектив бүришье һайн амжалтатай. Тэдэнэр жэлэйнгээ түсэбтэ даабарине августын 20-до дүүргэһэн тухайгаа элидхээ бэлэй. Һаалишад Е. М. Балбанова, Л. Г. Базарова, О. Ж. Пиртанова, С. Я. Цыренова, Д. Б. Лугалова гэгшэд эгээл эрхим үрэ дүн туйлажа, хамагые ахижа ябана.

Мүнөө үеын байдалаар колхозой һаалишад 100 үнеэн бүхэнһөө дунда зэргээр 90 тугал абанхай, гарзагүйгөөр түлжүүлжэ байна.

ХОНИН ҺҮРЭГӨӨ АРЬБАДХАНА

Ахалагша хонишод Александр Самбаевай, Павел Бубеевэй, Галсан Эрдынеевэй толгойлдог бригаданууд энэ жэлдэ хонин бүриһөө хурьга абажа, һайнаар түлжүүлжэ, колхоздоо тушаагаа. Эдэ бригадануудай хонишод нооһо хайшалжа абаха даабаряа мүн лэ дүүргээ. Эгээ мүнөө малшад хонидоо искусственна аргаар түлэг үрэжүүлжэ байна. Ерэхэ жэлэй эхин багаар 5200 хони түрүүлхэ хараатай. Искусственна аргаар үрэжүүлгын найман пункт эндэ хүдэлнэ. Эхэ хонидой харууһан һайн байжа, үрэжүүлгын хаһые тобир таргайаар угтаа. Үрэжүүлгэ түргөөр, эмхитэйгээр зоотехническэ заабариин ёһоор эрхилэгдэнэ.

МЕХАНИЗАТОРНУУДАЙ ГАБЬЯА

Энэ жэлэй сагай уларилай һүрхэй бэшэ байбашье һаань, механизаторнуудай жэлэйнгээ жэшээгээр яһала һайн ургаса хуряажа абаа. Таряа хуряалгаяа аймаг соогоо эгээл түрүүн дууһаад, гүрэндөө 1800 центнер орооһо тушаагаа, ерэхэ жэлэй тарилгада хэрэгтэй болохо хүрэнгын үрэһэн бардам хүрэхөөр хаагдаа. Мүнөө тэрэнээ арилгажа, тарилгын шанарта хүргэхэ хүдэлмэри түлэг ябуулжа байна.

Намарай паар хахалха хүдэлмэри һайнаар эмхидхэгдэжэ, 1200 гектар намарай паар хахалха түсэбөө зуун гектараар үлүүлээ. Шанарынь һайн. Ажалай Улаан Тугай ордентэ механизатор Эрдыни Дугаров, КПСС-эй райкомой гэшүүн, тракторист Дугар Ахадаев һолоомо суглуулха, багсалха хүдэлмэридэ бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлжэ гараа.

Г. БАДМАЕВ
хүдөө бэшэгшэ.

Баргажанай аймаг.



Яруунын аймагай «Улаан Туяа» совхозой мэдээжэ болоһон хонишод Джафаров Джафар Мамед-оглы 1078 шахан таргалуулагдажа байһан хонидые харииһална.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Р. Ж. ШАНГИНОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, республикын партийна болон ажахын органуудта олон жэлэй туршада һайнаар ажаллаһанайнь түлөө Хориин аймагай Хориин райпогой правлениин түрүүлэгшэ Рабжа Жапович **Шангиновые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Советүүдэй байшан.

1974 оной октябриин 24.



ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

АЖАЛША БҮЛЭ

Намаршаг тээшэ нэлэнхы үргэн таряалангай халюун шаргал үнгэтэй боложо, һалхи һэбшээндэ эбхэрэн долгилжо, эдеэшэһэн хоолосуудайнь ганхалзан дохижо байхадань, Мария Семёновна фермэ тээшээ ошожо ябахадаа, энэ «алтан» далайһаа нюдөө һалгангүй удаан һайхашаан хараха дуратай юм.

Хабартаа сеялкээр үрэһэ тарижа, энэ таряа ургуулаагүйшье һаа, удахагүй Виктор нүхэртэйгөө талын онгосые жолоодон, шэниисын далай соогуур тамаруулха. Тиимэһээл таряанда орохо үеын дүтэлхэдэ, Мария Семёновна бэеэ зэһэн, ургажа байһан таряалан тээшэ эжэлүүдгүй хараад абадаг зантай.

Мария Архипова арба гаран жэлэй саапа өөрынгөө сэдьхэлэй цураар һаалиин фермэдэ хүдэлхөөр ошоо һэн. Залуухан басаганай эгээл түрүүн фермэдэ ажаллахаяа ерэхэдэ, тэндэхи наһажаал һаалишад мэдээгүй юумыень зохидоор хэлэжэ, үнеэдые яажа зүбөөр эдеэлүүлхэ тухай хурга хухадгүй заажа үгэдэг һэн. Тэрэ абаһаар бэрхэ һаалишан болошоогүй. Түрүүшээр тулгардаха, тухашархашье саг болоо. Удангүй Маша дүршэжэ, бэшэнһээ гээгдэхэеэ болёод, зарим һарануудта багшанараа ахяадшье абадаг болоо бэлэй. Түрүүшын бэрхэшээлһээ тунхарингүй зоримгойгоор ажалладаг, оролдосотой бэрхэ, үсэд нэтэрүү хадань тэрэниие хамта хүдэлдэг нүхэдынь хүндэлдэг юм.

Иигэжэ хүшэр мэргэжэлые шудалжа, ажалдаа амжалта туйлажа захалаа. Оролдосын лэ хүсөөр амжалта туйлагдадаг гэжэ арад зон тон зүб хэлсэдэг гээшэ ааб даа.

— Аха нүхэдэйнгөө дэмжэһэн туһалһанайнь ашаар лэ ажахы соогоо түрүү һаалишадай зэргэдэ гарааб, — гэжэ Мария Семёновна хөөрэдэг.

Бэшүүрэй аймагай «Победа» колхозой түрүү һаалишадай нэгэн Мария Архипова үнгэрһэн юһэ һарын туршада үнеэн бүриһөө 2000 гаран килограмм һү һаажа, социалис мүрысөөндэ түрүүлээ.

Хэлэһэн үгэеэ бодото дээрэнь бэелүүлхэ, уялгаяа заатагүй дүүргэхэ арга боломжо Архиповада гүйсэд бии. Жэлэй барагдатар үлэһэн үедэ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 180 килограмм һү һаажа абабал, социалис уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэжэ шадаха байна. Тэрэнэй олон үнеэдынь энэ һарада, зариманиинь ноябриин эхеэр тугаллаха юм.

Мария Семёновна бүри бага ябахаһаа хойшо суута трактористка Паша Ангелинадал адли «булад» хүлэг жолоододог болохоб гэжэ һанагша һэн. Аргын болоходол механизаторнуудай хажуугаар эрьелдэхэ, олон юумэ мэдэжэ абаха гэжэ оролдохо. Тиигэһээр Мария трактор жэншэдгүй жолоодожо шададаг болоо бэлэй.

Нэгэтэ үдэшынгөө һаамые эртэ дүүргэмсээрээ гэр тээшээ яаралтайгаар гэшхэлбэ. Үлэһэн хоёр үдэрэй туршада гэр соохиёо өөдэнь татаад, орхихо байна. Үхибүүдтэмнайшье амар байха һэн гэхэ мэтэ бодолдо абтаһаар, уданшьегүй гэртээ хүрэжэ ерэбэ. Үүдэ нээжэ ороходонь, суглааһаа һая ерэһэн үбгэниинь хоёр үхибүүдгээ гэр соохиёо хэжэ байба.

— Зай, Витя, суглаан дээрээ юун тухай хэлсэбэт? Һониноо хөөрыш, — гэжэ дээрэ дээрэһээнь асууха зуураа, ябууд хүдэлмэриингөө хубсаһа һэлгэжэрхёод, үдэшынгөө эдеэ шанажа орохо.

— Ши өөрөө мэдэнэ ха юмши даа. Энэ жэлэй ургаса урда урданайхиһаа һурагүй эртэ эдеэшээ. Таряа хуряалгада түлэг ороод байхадамнай, намарай бороо орожо эхилхэдээ болохо бшуу. Шиниг нойтоной ехээр орохоһоо урид таряа хуряалгаяа дүүргэхэ гэжэ хэлсээбди. Мүнөө жэлдэ 6200 центнер таряа сохихоб гэжэ социалис уялга абааб. Шангахан хүдэлхэ болообди, — гэжэ үбгэнэйнгөө хэлэхэдэ, Мария тодожо абан:

— Энээнээ ехэдүүлэн алдаа бэшэ гүш? Энэ жэлэй ургаса даншье һайн гэхээр бэшэ. Хожомоо нүхэдэйнгөө урда улайжа, сайжа байгаагүй һаамнай, һайн ааб даа. Мүнөө жэлдэ баһал комбайндаш штурвальщигаар хүдэлхэ хүн бэзээб. Ондоо хүнтэй ябахаһаа дээрэ ха юм.

Аймагай түрүү механизатор Виктор Павлович Архипов һүүлэй хэдэн жэлдэ таряа хуряалгын үедэ хажуудаа Мария нүхэрөө туһалагшаар абажа ябаад, гэр бүлөөрөө нэгэ агрегат болоод хүдэлхэдөө, һайн үрэ дүн туйладаг. Энэ ажалша бэрхэ бүлэ үнгэрэгшэ жэлдэ «СК-4» комбайнаар 6400 центнер таряа сохижо, колхоз, аймаг соогоо түрүүлһэн юм.

Виктор өөрынгөө мэргэжэлдэ Мария Семёновнагаа һургаа, мүн залуушуулда мэдээ ойлгоогүй юумыень заажа үгэдэг. Жэшээнь, байгша ондо таряа хуряалгада залуу комбайнернууд Михаил Плюснин, Иван Фалилеев, Василий Фалилеев гэгшэд дүй дүршэлтэй механизаторай звенодо ажаллаа. Эдэ нүхэднай Архиповтай хоёр жэл сугтаа хүдэлнэ. Комбайнуудаа сугтаа заһабарилдаг, булта нэгэ бүлэг боложо хүдэлдэг.

Таряа хуряалгын үедэ тус ажахыгаар ябахадаа, Виктор Павлович Архиповтай уулзажа, өөрынгөө ажал тухай хөөрэжэ үгэхыень гүйхадамнай, тэрэ манда иигэжэ хэлээ һэн:

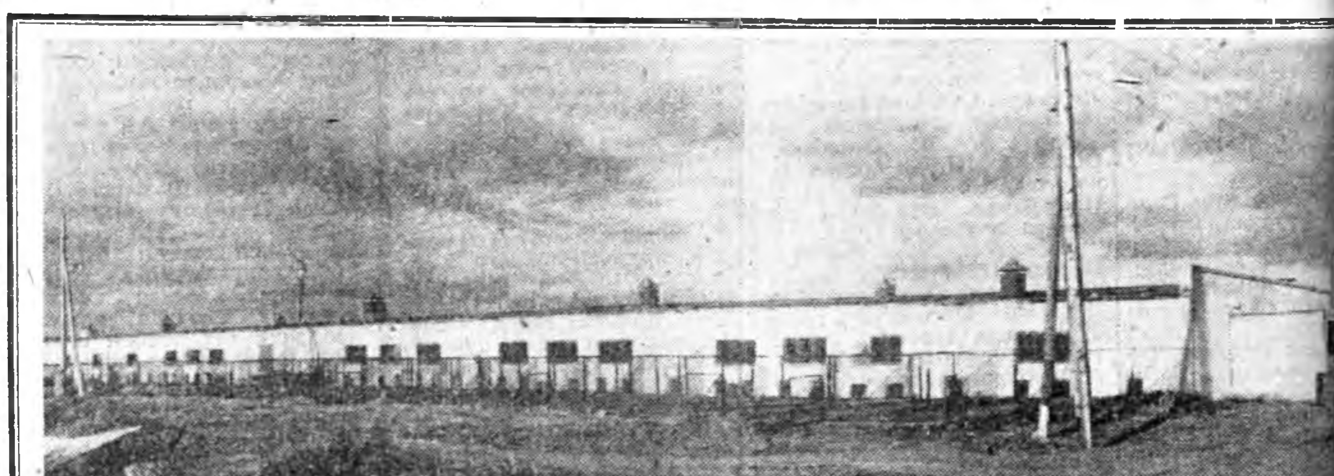
— Арбан дүрбэдэхи жэлээ трактор, комбайнда хүдэлнэб. Таряа хуряалгын үедэ комбайнда һуудагби. Агрегадаа өөрөө жэншэдгүй һайнаар заһаха, һэлгэхэ һэльбэхэ болоһон детальнуудыень шэнэлээд, һаадгүйгөөр хүдэлгэхэ гэжэ оролдодогби. Таряа хуряалгада һайнаар хүдэлхэ гэбэл, нэн түрүүн комбайнаа һайнаар заһабарилха, үргэлжэ тэрэнэйнгээ хойноһоо техническэ харууһа наринаар хэхэ хэрэгтэй. Поли дээрэ гаргахынгаа урда заатагүй хоёр часай туршада комбайнай элдэб зүйлнүүдые тоһододог заншалтайб. Иигэжэ ажаллахыень сугтаа хүдэлдэг нүхэдтөө заадагби. Минии һамган Мария комбайнерай туһалагшаар дүрбэдэхи жэлээ намтай ажаллана. Минии хүдэлмэридэ ехэ туһа хүргэдэг. Гансаараа һаа, ядалдахал һэм.

Хүдөөгэй ажалшадай эгээл харюусалгатай хаһа — таряа хуряалга дүүрэнхэй. «Победа» колхозой комбайнёрнууд аймаг соогоо түрүүлэн ургаса хуряалгаяа дүүргэһэн юм. Архиповтанай бүлэ «СК-4» комбайнаараа 7 мянган центнер таряа сохижо, ажахы соогоо нэгэдэхи һуурида гараа. Һаяхан эндэ механизаторнуудай суглаан боложо, таряа хуряалгада түрүү һуурида гараһан энэ ажалша бэрхэ бүлэдэ Хүндэлэлэй грамота, 100 түхэриг мүнгэн шан барюулагдаа. Архиповай звеногой залуу комбайнер Василий Фалилеев колхоз соогоо 3-дахи һуури эзэлжэ, мүн лэ үнэтэ бэлэгээр шагнагдаа.

Мария Архипова мүнөө үедэ хүушан ажалдаа оронхой. Һү ехээр һаахын түлөө мүрысэнэ. Тэрэнэй үбгэн Виктор Архипов һаалиин фермэдэхи оньһон түхеэрэлгэ харууһалха наладчигаар ажаллана.

Д. ХУБИТУЕВ.

Бэшүүрэй аймаг.



Шэнэ барилганууд дээрэһээ

ГАЛУУНАЙ КОМПЛЕКС

Мухар-Шэбэрэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо һүүлэй үедэ олон барилга хэгдэнэ. Никольск тосхоной шанха хойно нэгэ модоной газарта 300 мянган галуунай комплекс гурбадахи жэлээ баригдажа байнхай. Мүнөө эндэ 13000 галуунай байра, 6 мянган дальбараа гаргаха инкубатор, котельнэ, галуунай зунай дүрбэн байра бүтээгдээд байна.

Барилгада хабаадалсаха даабари абаһан барилгын организацинууд — Мухар-Шэбэрэй аймагай МСО, ПМК, «Сельхозтехника» нэгэдэлнүүд бүхы барилгаяа 1976 ондо дүүргэжэ, ашаглалгада оруулха хараатай.

Эндэ 8 мянган галууе дүршэл ехэтэй болоһон з а л у у шубуушад, ВЛКСМ-эй гэшүүд Люба Борисова, Надежда Калашникова, Надежда Будникова гэгшэд харууһална. Тэдэнэр эбтэй эетэйгээр хүдэлжэ, нэгэшье галуу гарзада оруулангүй, һайнаар томо болгоно.

— Байгша ондо мүн олон барилга бодхоогдохо юм. Теэд галуунай комплекс ехээр үнжагайруулагдажа байна... ригдаһан байра... олон дутагдалнууд... дэнэ, — гээд га... комплексын дирек... дион Филиппович... насьев манда хөө...





ЗУРАГ ДЭЭ... 1300 галуунай ба... Галуушад Надеж... никова, Надеж... лашникова; 3. Га... зунай байра хар... на.

С. БАЛДУЕВАЙ ...

…ёлшод —
…үдөөгэй
…жалшадта

ХАНГАЙ ДАЙДЫН ХАРГЫНУУДААР…

…дөөгэй ажалшадые соёл …турын талаар хангаха хэ… айхабтар ехэ анхараа …уулагдана. Жэлhээ жэл …о хото хүдөө хоёрой хоо… …ии илгаа багал болоhоо …а бшуу.

…лай забhарта гү, али …лэн ирагуу хүгжэм, дуу …hан, уран хатар хара… …hонин ном, журнал ун… … дүүргэhэн хүн ажал …эридөө урматай ородог, …рэг бүтээдэг ха юм.

…э, таряа хуряалгын, та… …н, малай үбэлжэлгын …үдөөгэй ажалшадай ажал …эриин ехэ болодогынь …э. Эгээл энэшье үедэ …одой хүдэлмэри баhал …олоно. Тиимэhээ Хяаг…тын аймагай соёлшод шухала шухала кампанинуудай урда тээ түсэхэй түсэб табижа, хүдөө ажалшадые соёл культурын талаар яажа хангаха тухайгаа хэмжээ ябуулгануудые тодорхойгоор хараалдаг байха юм.

Энэ намарай таряа хуряалгын урда тээ аймгүйсэдкомой культурын таhагайхид хүдөөгэй клубуудай, соёлой ордон, байшангуудай, библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдые суглуулжа, механизаторнууд, тарьяашадые яажа хангаха тухай хөөрэлдэhэн, зургаан бүхэнэй тодорхой түсэб табиhан байна.

Таряашан! Ямар гүнзэгы удхатай үгэ гээшэб! Энэ хүнэй оролдолгоhоо олон юумэн дулдыдана. Шаб шарахан бүүлхэ эдихэ, хараха бүхэндөө таряашан хүнэй баатарлиг ажал тухай бодолгото болохош. Таряашан хүн жэлэй дүрбэн сагта ото ажаллажа гарадаг ха юм. Тэрэнэй ажалые, таряашан хүнэй сэдьхэл зүрхэн, зориг, баатаршалгые манай уран зохёолшод, поэдүүд магтан дуулана. Тиихэдэ бидэнэр соёлшод таряашадай, механизаторнуудай түрүү дүй дүршэлые олоной дунда үргэноор нэбтэрүүлжэ, социалис мүрысөөнэй дэлисые улам эршэдүүлхэ болонобди.

Манай аймагай соёлшод агитбригадануудые эмхидхээд, убhэшэд, таряашадта ошожо, концертнүүдые харуулдаг байгаа.

Хүдэри-Сомоной соёлой ордоной дэргэдэ агитационно-уран hайханай бригада эмхидхэгдэнхэй. Энэ агитбригадые Юрий Красильников хүтэлбэрилнэ.

Энэ агитационно-уран hайханай бригадын гэшүүд Хүдэриин совхозой таряашадта арба гаран концерт харуулаа. Совет композиторнуудай дуунууд ханхинан зэдэлжэ, уран хатарнууд хүнүүдые hайса баясуулаа.

Мүн Тамирай хүдөөгэй соёлой байшангай дэргэдэ концертын бригада эмхидхэгдэнхэй. Энэ бригада тарьяа хуряалгын үедэ механизаторнууд, таряашадта нилээд олон концерт харуулжа, нэрьемэ альга ташалгаар угтагдадаг байгаа.

Манай библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд баhал сүлөөгүй байна. Нүүдэл библиотекэнүүд эмхидхэгдээд, убhэшэд, таряашадта абаашагдажа үгтөө. Жэшээлхэдэ, Ара-Алагадай хүдөөгэй библиотекын (даагшань Галина Фомина) хүдэлмэрилэгшэд таряашадта ошожо, шэнэ номууд, газетэ, журналнуудые тараадаг, социалис мүрысөөнэй хэр абажа байhан стенд түхеэрдэг, ханын газетэ гаргадаг юм. Мүн тэдэнэр түрүү дүй дүршэл тухай хөөрэлдөө үнгэргэдэг байна.

Мүн Хираанай-Адагай хүдөөгэй библиотекын хүдэлмэрилэгшэд мүн лэ hайнаар хүдэлнэ. Энэ библиотекые Раиса Нехороших даана. Эдэбхитэй, дүй дүршэлөөр баян энэ хүдэлмэрилэгшэ хүн зоной дунда ном тарааха, түрүү дүй дүршэлые нэбтэрүүлхэ хүдэлмэрие шадамараар эмхидхэнхэй.

Манай соёлшод хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна үдэрые түгэс hайнаар угтаа hэн. Энэ үдэр соёлой байшан, хүдөөгэй клубуудта ажалай түрүүшүүлтэй уулзалганууд болоо. Мүн ургасын hайндэрнүүд хаа хаанагүй үнгэргэгдэбэ. Тематическа үдэшэнүүд үнгэргэгдэжэ, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ зорюулагдаhан концертнүүд табигдаа.

Хүдөө нютагта баатарлигаар ажаллажа байhан хүнүүдые соёл культурын талаар хангаха гээшэмнай манай нэгэн зорилгонуудай нэгэн болоно.

С. БУРЛАКОВ,
Хяагтын аймгүйсэдкомой культурын таhагай инспектор.

…ҮРЫСӨӨНДЭ ТҮРҮҮЛНЭ

…имбэ тосхоной хэлхэе …оной таhагай хүдэлмэри… …д газетэ, журнал, бэшэ… …е саг соонь ээдтэнь …ын, хүн зониие hай… …ангадаг болохын түлөө …оно. Энэ таhагай коллек… …зо оруулха түсэбөө 100 …нт, хэблэл тараалгые …роцент дүүргэхэ гэжэ …о.

…нэр Романовкын хэлхэе …ной таhагай хүдэл… …эгшэдтэй олохон жэлэй туршада мүрысэнэ. Социалис мүрысөөнэй дүн согсолходо, Тэлимбын хэлхэе холбооной ходо түрүүлhэн байдаг. Телефонистканууд Н. Т. Коновалова, Ц. С. Вампилова, Г. Г. Уткина, оператор Д. Б. Цыденжапова, почтальонууд Н. Н. Берсанова, А. М. Казакова гэгшэд хүн зоной магтаалда хүртэнэ.

Д-Н. ХАЛХАРОВ.
Яруна.



…АБЬЯАТА …АГША

…к Дашиевич Лыгде… …ай хөөрэхэ гэжэ би …hанаhан хүм. Тэрэ… …тарые ирахада, илгар… …эн үгы. Юрын лэ хү… …мтар.

…гаран жэлэй саада …чилищи дүүргэhэн … хүбүүн алар холын …ймаг эльгээгдээ hэн. …отагта багшанар ду… …hааб даа. Зарим за… …шанар хабар болохые … ядажа байгаад лэ, …hөөргөө ябашадаг бэ…

… Дондок Дашиевич …эхин hургуулиин баг… …рбан жэлдэ хүдэлжэ, …тэ эрдэмэй үндэhэ …ааа. Тэрэ гурбан …Лыгденовтэ ажабай… …ургуули болоhо үгэ… … Нютагай колхозой …ой эхин эмхиин сек… …р ото хүдэлэлсөө.

…н жэл хүдэлhэн хой… …э hургуулида орохоёо …тагhаа мордоо hэн. …а эжэлшэhэн шаби… …эхэл уяралдан, hала… …н үдэшөө юм гэхэ. …к Лыгденов Улаан… …ээ, Банзаровай нэрэм… …шанарай институтда …эхин студент болоо. … жэл соо hуража, …ада эрхимээр дүүргээд, …нь дүтэ болоhон Аха …өөргөө Лыгденов бу… …исоорнь Лыгденовые …ургуулиин директор…

Богонихон болзор соо hургуулиин шэнэ байшан, багшанарай арбан байра баригдаа. Залуу директор иимэ нэтэрүү, зориhондоо хүрэдэг хүн юм гэжэ зон этигээ.

Тиигээд Түнхэнэй аймаг ерэжэ, hургуули толгойлхыень дурадхаа. Хэhэн юумэсэ орхижо гарахань хайратай байбашье, Дондок Дашиевич хүндэ хэрэгтэй юумэ бүтээгээб гэжэ сэдьхэлдээ баяртай ошоhон байгаа.

Ахада заалгаhан шабинарынь, түрэлхид мүнөө хүрэтэр Дондок Дашиевичые hайнаар дурсадаг юм. Олон шабинарынь өөhэдөө багша болонхой.

1964 онhоо Дондок Дашиевич Лыгденов Түнхэнэй аймагай Хойто-Голой 8 жэлэй hургуулида хүдэлдэг. Тэндээ шэнэ hургуули, спортзал, байрануудые барюулаа. Багшанарай hайн коллектив бүрилдүүлээ. Тэрэ Туранай сомоной Соведэй депутат. Баhа марксизм-ленинизм шудалдаг hургуулиин пропагандист. «Буряад литератураар үнгэргэдэг классhаа гадуур хүдэлмэри» гэhэн темээр шэнжэлгэ хэжэ байдаг.

hаяхан Д. Д. Лыгденовтэ Буряадай АССР-эй hургуулиин габьяата багша гэhэн нэрэ зэргэ олгогдобо.

К. ГАБАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Д. Д. Лыгденов. 2. Д. Д. Лыгденовэй хүтэлбэри доро баригдаhан hургуулиин байшан.

Авторай фото.

СОВЕТ ЭРДЭМТЭДЭЙ ШЭНЭ ТУЙЛАЛТАНУУД

Ухаалан зохёолгын, шэнэ юумэ тодорхойлон олөлгын хэрэгүүдые эрхилдэг СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитет hаяхан научна шэнэ тайлбарилгануудые хэhэн гурбан совет эрдэмтэдтэ дипломуудые гансата үгэбэ.

Колымагай прискнүүдтэ гуша шахуу жэл хүдэлмэрилhэн МАРКШЕЙДЕР Н. В. БОНДАРЕНКЫН ШЭНЖЭЛЭН ТОДОРХОЙЛhОН ШЭНЭ тайлбарилга арадай ажахын ехэ удха шанартай байна. Газарай зарим хүрьhэ шорой соо металлнуудай хайшан гээд хубааран тарадагые шэнэ гуримаар тайлбарилаа.

Гол мүрэнүүдэй hабан уудта, нуга талануудта хүндэ минералнуудай ба үнэтэ металлнуудай суглардаг ушарые шэнжэлхэдээ, элдэб металл уhантай хамта ерэжэ сугларшоо гээд урда тээнь тайлбаридаг бэлэй. Харин металлай үгы байгаа hаань, уhантай хамта урдажа тарашоо гэдэг байгаа. Энэ теори удаан саг соо ажаг hэжэгтэ ороогүй байhан юм. Гэхэ зуура металл уhанда түригдэн урдажа өөрөө тарашаха ёhогүй гэжэ Н. Г. Бондаренко тодоруулаа.

Урда тээнь тайлбарилдаг байhанай ёhоор, металл гээшэ уhанда түригдэн хүрьhэ шорой сооhоо «тарашоо» бэшэ, харин металлтай поролдо уhанда удаа дараалан үйрөөд, задардаг янзатай. Тэрэнэй хэмжээн гансата хубааран тарашадаггүй, харин хүрьhэ шоройн hудал соо удаа дараалан бөөгнэрэн суглардаг гү, али хоролдог байна.

Нөөсынь «барагдаhанай» шалтагаанаар хаагдаhан прискнүүдэй дахинаа hэргээгдэдэг үсөөн бэшэ жэшээнүүдые шэнэ тодорхойлгын автор элирүүлээ. Геологууд мүнөө Н. Г. Бондаренкын тайлбарилгые хэрэглэдэг болонхой.

НАРАН ДЭЭРЭ «ДЭЛБЭРЭЛГЭНҮҮДЭЙ БОЛОhОНОЙ» hҮҮЛЭЭР радиацин хубилhан ушар лэ дэлхэйн ионосферэдэ нүлөөлдэг гэhэн мэргэжэлгэдэй ойлгомжые совет эрдэмтэд А. В. Таранцов (Атомна эрдэм, техникын мэдээнүүдые суглуулдаг, технико-экономическа шэнжэлгэнүүдые хэдэг түбэй научно-техническэ институт), Я. Г. Бирфельд (СССР-эй Наукануудай академиин президиумэй дэргэдэхи Сейсмологиин ба газарай хүдэлэлгэдэ дабагдасагүй барилга шэнжэлэлэй туршадаг албан зургаануудай хамтын совет) ондоошогоор тайлбарилан тодорхойлhон байна. Наран дээрэ дэлбэрэлгэнүүдэй болохо үеэр ионосферэ номгон байдаг, харин дэлбэрэлгын болоогүй байхада ехээр долгисодог ушарнууд олон үзэгдэнэ гэжэ эдэ эрдэмтэд тайлбарилаа. Гансашье наран дээрэхи байдал бэшэ, мүн дэлхэйн нюрудахи хубилалтанууд огторгойн орьёолой атмосферэдэ нүлөөлдэг гээд тодорхойлогдоо.

Газарай хүдэлхэ үеэр гараhан абяанай долгин сэхэ өөдөө гарадаг байна. Дээшээ болохо тума атмосферын шэнгэрдэг тула абяанай долгинhоо уламжалан, агаарай жэжэхэн хубинуудай таралгын эршэ ба амплитуда хэдэн арбаад, зуугаад мянга дахин нэмэнэ. Иимэ ехэ хүсэтэй «маятник» ионосферын бүридэлые хубилгадаг юм. Газар дэлхэй дээрэхи иимэрхүү ондоошье үзэгдэлнүүд: вулкануудай дэлбэрэлгын, дуута аадарай, цунын үедэ тиимэрхүү ушаралнууд тохёолдодог.

Совет эрдэмтэдэй шэнэ тайлбарилганууд ионуудай «долгисолгые», агаарай үзэгдэлые шэнэ ёhоор уридшалан тодорхойлхо арга олгоно.

СССР-эй Наукануудай академиин Химическэ физикын институдай хүдэлмэрилэгшэд Г. А. Ададуров, И. М. Баркалов, Б. Й. Гольданский, А. Н. Дрёмин, А. Н. Михайлов, Т. Н. Игнатович, В. Н. Тальрозе, П. А. Ямпольский гэгшэд дэлбэрэлгын долгиной хүсэн олохон ушарта органическа юрын бүридэлнүүдтэ нүлөөлжэ, тэдэнэй молекулэнүүдые хэдэн арбаад мянган үлхэй хубинуудтай холбоhон орёо бүридэл болгон агшан зуура нэгэдхэдэг гээд тодоруулаа. Иимэ үзэгдэлые полимеризаци гэжэ нэрлэдэгынь элитэ.

(ТАСС).

ХОДОДОО ЭДЭБХИТЭЙ

Зинаида Ивановна Серозеева Нижнеангарскын загаhанай заводто хорёод жэлэй туршада ажаллана. Жэлhээ жэлдэ hайн үрэ дүн туйлажа, абаhан социалис уялгаяа үлүүлэн дүүргэдэг, нийтын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг хадань хамта ажалладаг нүхэдынь Зинаида Ивановнае аймагай Соведэй депутадаар hунгаhан юм. Депутат З. И. Серозеева арадай гэгээрэлэй, соёл болон элүүрые хамгаалхын талаар саг үргэлжын комиссиин гэшүүнээр hунгагданхай. Дүй дүршэлтэй хүдэлмэришэн hунгагшадайнгаа даабарие хаhа сагтань дүүргэхэ гэжэ оролдохоhоо гадна, комиссиин ажалда эдэбхитэйгээр хабаададаг. Тэрэ аймагай Соведэй сесси, гүйсэдхэхэ комитедэй заседани дээрэ табигдаhан асуудалые бэлдэхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Жэшээлэ, Серозеева аймгүйсэдкомой заседани дээрэ «Аймагай больницада ажалай журам ямараар сахигданаб» гэhэн асуудалаар элидхэл хээ. Депутат тэндэ шалгалта хэхэдээ, рентгенкабинет зайн галаар хангагдаагүй дээрэhээ муугаар хүдэлнэ, больницада хүйтэн гэжэ элирүүлhэн юм. Энээн тухай аймагай Соведэй табадахи сесси дээрэ үгэ хэлэхэдээ, хүн зоной ажаhуудал хангадаг комбинадай хүдэлмэрилэгшэд дары хэмжээ абаха ёhотой гэжэ онсо тэмдэглэhэн байха юм. Аймгүйсэдкомой секретарь Д. М. Хорёнов абтаhан хэмжээнүүдэй хэр дүүргэгдэhые тэмдэглэхэдээ, депутат Серозеевагай шүүмжэлhэн дутуу дунда усадхагдаа гэжэ мэдүүлээ.

Зинаида Ивановна өөрынгөө hунгагшадтай саг үргэлжэ уулзалгануудые үнгэргэдэг, сесси, заседани дээрэ баталан абтаhан шиидхэбэринүүдэй хэр дүүргэгдэжэ байhые хөөрэжэ үгэдэг. Аймагай Соведэй депутат З. И. Серозеева hунгагшадайнгаа этигэл найдабярие харюулхын тулада саг үргэлжэ hаналаа табидаг эдэбхитэй хүнүүдэй нэгэн мүн.

Г. ГАНЮГИН.
Хойто-Байгалай аймаг.



ХИЛЫН СААНАhАА

ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

ДЕЛИ

КОММУНИСТНУУД ТЭМСЭНЭ

ТАСС

Индиин Калькутта, Лакхнау, Патне, Лудхиане болон бусад томо хотонуудта ороной демократическа эмхинүүдтэй хамта Коммунис партиин зарлаhан олон мянган хүнэй хабаадалгатай митингүүд, демонстрацинууд эдэ үдэрнүүдтэ болоо. Компартиин элитэ ехэ политическэ ажал ябуулагшадай хэлэhэн үгэнүүдые дуулахын тулада городой хүн зонhоо гадна, дүтэ шадарай тосхоной таряашад ерээ. Баруунай үзэл баримталдаг хархис партинууд болон эмхинүүдэй харата муухай ябуулганууд түхай үгэ хэлэгшэд хөөрэхэдөө, тэдэнэй хүсэ хэрэглэхэ, гурим журам эбдэхэ уряалые элиршэлнэ.

Индиин 600 миллион хүн зоной 70 процентын үзэг бэшэг мэдэхэгүй байhан оршон байдалда харгы дээгүүр табигдаhан радиоприемнигууд, үнэн зүбөөр хэлэhэн үгэнүүд олониитын харилсаа холбоо байгуулха шухала арга болоно.

НЬЮ-ЙОРК

Ф. Кастрын хөөрэлдөөн

ТАСС

Кубын Коммунис партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Революционно правительствын премьер-министр Ф. Кастро Америкын Си-би-эс телевизионно компанитай хөөрэлдөө. Хэрбээ аралые экономическа талаар Холбоото Штадуудай хашахаяа болёод байгаа hаань, хоёр ороной хоорондохи дипломатическа харилсаа США-тай hэргээхэ тухай хэлсээ хэхээр Куба бэлэн байна гээд тэрэ мэдүүлээ. Хашалтые «маанадта эсэргүүгээр шэглүүлэгдэhэн угаа ехэ харша ябуулга болоно» гэжэ бидэнэр тоолонобди гээд Ф. Кастро хэлээ.

Харшалалтада эсэргүүсэн тэмсэхэдээ, Куба Советскэ Союзай дэмжэлгэдэ түшэглэдэг байгаа, түшэглэhээршье гээд Фидель Кастро хэлээ. СССР-тэй hанал нэгэдэлгэ бидэнэртэ угаа ехэ удха шанартай, бүхы юумын талаар Советскэ Союзай маанадта үзүүлдэг ехэ туhаламжа хашалтада эсэргүүсэн тэмсэхэ шиидхэхы арга нүхэсэл бидэндэ боложо үгэдэг байгаа.

НЬЮ-ЙОРК

Аюулгүйн Соведэй шиидхэлгэ

ТАСС

Дүтын Зүүн зүгтэ ООН-ой онсо зэбсэгтэ хүсэнүүдэй байлгые үшөө зургаан hараар хойшолуулха, тайлбарилан хэлэбэл, 1975 оной апрелиин 24 хүрэтэр үргэлжэлүүлэн hунааха гэжэ Аюулгүйн Совет өөрынгөө заседани дээрэ тогтооhон байна. Тус райондо үнэн зүб, бата бэхи эб найрамдал хангаха зорилготой эдэ хэмжээнүүд абтана.

Египет-израиль секторто ондо ондоо үндэhэ яhатанда хамаатай ООН-ой тусхай сэрэгүүдэй яоалгые хизаарлуулжа болохогүй гээд резолюци соо хэлэгдэнэ.

Хитадай ба Ирагай делегадууд нигэжэ дуугаа үгүүлгэдэ хабаадалсахаа арсаа.

ПАРИЖ

Жискар Д'Эстенэй мэдүүлгэ

ТАСС

«Дүтын Зүүн зүгэй гүрэнүүдтэ шухала болохо эб найрамдал ба аюулгүй байдал Палестиныи асуудал гүримшуулгые хангажа шадахаар политическа хэлсээнэй баталагдаад лэ байхада, хангагдажа шадаха» гээд Франциин президент В. Жискар Д'Эстен мэдүүлээ. Араб оронуудта Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министр Ж. Сованьяргын аяншалгын дүнгүүдые Министрнүүдэй Соведэй заседани дээрэ зүбшэн хэлсэлгын үедэ үгэ хэлэхэдээ, тэрэ нигэжэ мэдүүлhэн байгаа.

ДЕЛИ

Хани барисаанай шухала нүхэсэл

ТАСС

Энэдхэг-совет соёлой бүлгэмэй гэшүүд нютагай колледжын hурагшадтай Индиин ниислэл шадарай hууриида уулзаба. «Хоёр гүрэнэй хоорондохи хани барисаа саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэ эб найрамдал, хани барисаан, харилсаа холбоон тухай энэдхэг-совет договор баталhан ушар шухала нүхэсэл боложо үгэнэ». Энэ хадаа Индидэ угаа ехэ удха шанартай гээд промышленна хүгжэлтын ба хангалгын гүрэнэй министр Б. П. Мауря уулзалга дээрэ үгэ хэлэхэдээ, онсолон тэмдэглээ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев нёдондо жэлэй ноябрьда Индидэ ерээ hэн. Энэ хадаа эрдэм-техникын ба соёлой талаар хоёр ороной хоорондохи харилсаа холбоо саашадань хүгжөөлгэдэ, энэдхэг ба совет арадуудай хоорондохи хани барисаа бэхижүүлгэдэ туhалаа.

ЖЕНЕВЭ

МКЮ-гэй мэдүүлгэ

ТАСС

Юристнүүдэй уласхоорондын комисси МКЮ Чилидэхи байдал тухай мэдүүлгые эндэ толилоо. Энэ ороной демократическа хүсэнүүдтэ эсэргүү хашалта хэhээлтэ мүнөөнэй засаг хаа хаанагүй хэhэн байна гээд документ соо хэлэгдэнэ. Имагтал hүүлшын hаранuудта 15 мянган патриот түрмэдэ хаагдаа. Хүн зониие айлгажа, hүрдүүлжэ байхын тулада, хүдэлмэришэнэй кварталнуудта, илангаяа олоор арестнууд хэгдэнэ гээд МКЮ заана. Хашан хэhээгшэдэй сүлөөлхэ баатай болоhон хүнүүд түрмэнүүд соо ямар ехээр хашан зобоодог байhые гэршэлжэ үгэнэ.

Мүнөө Чилидэ хуули ёhон оройдоошье сахигданагүй гээд юристнүүдэй уласхоорондын комисси тоолоно.

ЗАХААМИНАЙ АЙМАГТА

hААЛИШАДАЙ АМЖАЛТА

Аймагай hаалишадай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой hаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд эрхимлэжэ ябана. Тэдэнэр энэ жэлэй түрүүшын юhэн hарын туршада үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 1503 килограмм hү hааhан байна.

Табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлдэ үнеэн бүриhөө hү hааха түсэбтэ даабаринуудаа болзорhоонь урид — юhэн hара соо дүүргэhэн hаалишад аймаг дотор олон. Тэдэнэй тоодо Хамниин совхозой бэрхэ hаалишад Р. Дашеева, Ц. Цыренова, В. Бадмажапова, Е. Норбоева, Ц. Цыренжапова, Далахайн совхозой залуу hаалишад Ия Шагдурова, Надежда Гончикова болон бусад оролсоно.

БАЯН УРГАСА

Хамниин совхозой таряашад болон механизаторнууд байгша ондо ороохо тарьяанай муу бэшэ ургаса ургуулаад, тэрэнээ хаhа сагтань, hайн шанартайгаар хуряажа абаба. Ажахын таряашад байгша ондо хамга дээрээ 27000 гаран центнер тарьяа суглуулhан байна. Тиигэжэ нёдондовойхиhоо 35 процентээр ехэ ургаса хуряагаа гэхэ гү, али гектар бүриhөө 14,1 центнер тарьяа сохижо абаба. Энэмнай энэ нютагай эрхэ байдалда муу бэшэ ургаса гээд тоологдоно.

Байгша оной ургаса хуряалгын үедэ совхозой таряашад болон механизаторнуудай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрhэн байгаа. Мүрысөөндэ хабаадагшадай дундаhаа комбайнернууд Б. Банзаракцаев, Н. Гуржапов, В. Сохтоев, Е. Очиров, А. Кузьмин, В. Дондоков, С. Попов гэгшэд hайн дүнгүүдые туйлажа, совхоз соогоо алдаршаба.

Совхозой механизаторнууд намарай паар хахалалгые эмхитэйгээр үнгэргөө. Хамтадаа 1500-гаад гектар паар hайн шанартайгаар хахалагдаа. Энэ хүдэлмэридэ трактористнууд С. Попов, В. Бутин, Д. Дарижапов, Д. Бадмаев гэгшэд hайнаар хүдэлжэ, үдэр бүриин даабари үлүүлэн дүүргэжэ байгаа.

СҮҮДХЭДЭ 1015 ГРАММААР

Чойжамса Бодеев — Харацайн совхозой бэрхэ малшадай нэгэн мүн. Түрүү энэ малшан үнгэрhэн зундаа. Харацайка гэжэ нютагта зуhажа, 73 бурүу харууhалhан байна. Тиигэхэ зуураа бурүунуудайнгаа шэгнүүрые ехээр нэмээхын тула ехэ оролдолго гаргажа, ажалдаа амжалта туйлаба. Тэрэнэй харууhалhан бурүунуудай толгой бүриин шэгнүүр зунай бэлшээриин сүүдхэ бүхэндэ 1015 граммаар нэмэгдэhэн байна.

Тус совхозой мал адуулагша Дарима Гомбоева баhал hайн үрэ дүнгүүдые туйлаба. Тэрэнэй энэ зундаа харууhалhан 84 бурүугай толгой бүриин шэгнүүр сүүдхэдэ 907 граммаар нэмээгдэжэ хамтадаа 76 центнер нэмэлтэ мяхан абтаа.

ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭЭ

Санагын совхозой hаалишад бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсожо, ажалай ехэ амжалта туйлаба. Тэдэнэр байгша ондо 3300 центнер hү гүрэндэ тушааха түсэбтэй байбал, октябриин 7-ной байдалаар 3312 центнер бэлэдхэлэй пунктда оруулhан байна.

Жэлэй эхинhээ хойшо энэ совхозой hаалишад үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 1603 килограмм hү hаагаа. Ажахын түрүү hаалишад В. С. Гапилов, С. Б. Будаева, Ц. Д. Гомбоева гэгшэд жэлэй түрүүшын юhэн hара соо үнеэн бүриhөө 1779—1612 центнер hү hаажа, тодорхойлхы жэлдэ абаhан уялгаяа дүүргэхэ дүтэлөө.

Манай корр.

ТОБШОХОНООР…

БЕРЛИН. Научно-техническэ харилсаа холбоон тухай хэлсээ баталха асуудалаар ГДР-эй ба ФРГ-гэй правительствануудай түлөөлэгшэдэй хоорондохи хэлсээн ГДР-эй ниислэлдэ үргэлжэлүүлэгдөө.

Хэлсээнэй удаадахи шатань энэ оной декабриин эхеэр Бонндо болохоор хараалагданхай.

ЖЕНЕВЭ. Стратегическэ буу зэбсэг хизаарлаха тухай хэлсээнүүдтэ хабаададаг совет ба американ делегацинуудай ээлжээтэ уулзалга эндэ болобо.

АНКАРА. Турциин үнэн зүб ябадалай партиин 7-дохи съезд эндэ хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Партиин генеральна түрүүлэгшээр Сулейман Демирель съезд дээрэ дахяад hунгагдаа. Тэрэ энэ тушаалые 1964 онhоо хойшо даадаг юм.

БУЭНОС-АЙРЕС. Эндэ баталагдаhан хэлсээгээр хараалагдаhанай ёhоор Аргентина 240 мянган тонно кукурузын ороохо Кубада үгэхэ байна. Энэ оной декабрьhаа 1975 оной декабрь хүрэтэр энэ кукуруза үгтэжэ дүүргэгдэхэ.

ДЕЛИ. Энэ жэлдэ болоhон ган гасуур Индиин Мадхья Прадеш штадта ехэхэн хохидол ушаруулаа. Штадай правительство хохидолдо ороhон районуудай хүн зондо туhаламжа үзүүлхын тула 30 миллион рупий hомолhон байна.

Ган гасуурай хойшолонгые зайсуулха хэрэгтэнь Мадхья-Прадеш штадай хүн зондо 3 миллион үлүүтэй хүн hайн дураараа туhаламжа үзүүлнэ.

ЛУСАКА. Бэеэ даанхай байдалаа хүгжөөхэ замда Замбиин туйлаhан амжалтануудые усадхахые эрмэлзэдэг хархис ба hүйдхэлшэ этэгээдүүдтэ эсэргүүсэн, Замбиин арад эрид шанга тэмсэл хэхэ ёhотой гээд республикын президент Кеннет Каунда эндэ мэдүүлээ.

АЛЖИР. Өөрынгөө ороной бэеэ даанхай байдалай түлөө алжир арадай зэбсэгтэ тэмсэл хэжэ эхилhээр 20 жэлэй ойдо зорюулагдаhан 4 почтово марка АНДР-эй почтын ба телекоммуникациин министерство гаргахань

Арадай сүлөөрэлгын национальна фронтын сэрэгшэдэй дайшалхы ябуулгануудые хэhэн ушарнууд марка дээрэ харуулагданхай.

ДЖАКАРТА. Зүүн Калимантанай ой модоной олзоборилгын ээзд хүдэлмэришэдые ажалда абахаяа болёобди гэжэ соносхоhон байна. Продукцияа худалдалгаар бэрхэшээлэй тохёолдоходо, тэдэнэр иимэ хэмжээ абаhан байха юм. Энээнhээнь уламжалан, 10 мянга шахуу ажалшад хүдэлмэригүй болоо.

(ТАСС).

МАДРИД

ИСПАНИДА АНГИИН ТУЛАЛДААНУУД БОЛОНО

ТАСС

Испаниин элдэб районуудай промышленна предприятинуудта забастовочно хүдэлөөн олоор болоно гээд ЭФЭ агентство мэдээсэнэ.

Барселондо мүнөө забастовочно хүдэлөөн эгээн лэ ехээр болоно. «Сеат» ба «Оливетти» заводуудта, удаань «Бенавент» ба «Гава» компанинуудай предприятинуудай хүдэлмэришэд забастовко хэжэ ороо. Бильбаогой промышленна райондо ажалшад олоороо забастовко хэнэ.

Тэдэнэр салин хүлhэ дээшэлүүлхэ, ажалай эрхэ байдал hайжаруулха, урда тээнь баталагдаhан ажалай хэлсээнүүдые сахиха эрилтэ хэнэ. Зарим ушарта политическэ шэнжэтэй эрилтэнүүд хэгдэhэн байха юм. Хүдэлмэришэн ангиин аша туhые хамгаалха арга олгон ажалшадай забастовко хэхэ эрхые мэдэрхэ эрилтэ политическэ шэнжэтэй эрилтэнүүдэй гол до ороно. Энэ эрхэ мүнөө хүрэтэр тусхайтаар мэдэрэгдээгүй байха юм.

БЕЙРУТ

Израилиин сэрэгэйхидэй харата ябуулганууд

ТАСС

Ливанда эсэргүүгээр Израилиин зүгhөө хэгдэдэг сэрэгэй харата ябуулганууд hүүлэй үдэрнүүдтэ шангадаа. Израилиин харуулай сэрэгэйхид октябриин 23-да Урда Ливанай Кфар-Кала гэжэ тосхондо нэбтэрэн орожо, Ливанай таряашадай гэрнүүд соо нэгэжүүл хээ, энэ тосхондо ажаhуудаг хоёр хүниие абажа ошоо. Тиихэдэ Аль-Мари, Хальта, Рашейя Аль-Фуххар болон Ибль Ас-Саки тосхонуудые Израилиин артиллери ехээр буудажа, горитой hандарал хохидол ушаруулаа.

Хашагдажа, нютагаа урилhан палестиниинхидэй байдаг Тира хото шадарай Бури Аш-Шимали ба Рашидилдахи лагерьнууд дээгүүр Израилиин зургаан «Фантомнууд» мүн лэ энэ үдэр ниидэhэн байна.

Ливанай урда талын бүхы хилэнүүдые зубшан Израиль сэрэгүүд ба сэрэгэй техникэ иишэ тиишээ ябуултана гээд «Аш-Шарк» газетэ мэдээсэнэ.

АРБАНАЙ ХУБИ ЗАЯАН

«Эдэнэр манай һургуулида һураа» гэһэн стенд һургуули дотор бии. Энэ стенд дээрэ һургуули дүүргэжэ гарагшадай фото-зурагууд үлгөөтэй байдаг. Эдэ зурагуудай дунда нэгэ бүлын арбан хүнэй фотокарточканууд байхадань, хүн ехэтэ һонирхон харадаг. Эдэ хэдэй зурагууд бэ гэбэл, аха дүү Карбаиновтанай гээд һурагша бүхэн харюусаха байха.

Арбан үхибүүдэй эсэгэ Александр Степанович Карбаинов удаан саг соо колхозой түрүүлэгшээр хүдэлһэн юм. Дайнай һүүлээр энэ бүлэдэ ехэ хохидол ерээ һэн. Удаан бэшэ саг соо үбшэлһэнэй һүүлээр үхибүүдэй эхэнь наһа бараһан юм. Тэрэнэй һүүлээр уданшьегүй эсэгэнь наһа барашоо бэлэй. Арбан үхибүүд үншэн үлөө һэн.

Гэбэшье Совет засаг тэдэние орхёогүй. Тэдэнэр мүнөө эрдэм һургуулитай хүнэй зэргэ хүнүүд болонхой. Эхэ эсэгэнь мүнөө үхибүүдээ хараһан һаа, ямараар баярлаха һааб. Карбаиновтанай хүбүүд, басагад олон ондоо мэргэжэлтэй болонхой түрэл оронойнгоо олон ондоо нютагуудта ажалланад.

Ехэ басаганиинь Клавдия Александровна багшанарай институт дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр 1943—1944 онуудта түрэл нютагайнгаа, Дээдэ-Тайлсын һургуулида багшалаа һэн. Тэрэ мүнөө үедэ Владимирска областьдо хүдөөгэй библиотекые даагшаар ажаллажа байнхай.

Карбаиновтанай Михаил хүбүүниинь 1937—1940 онуудта Дээдэ-Тайлсын һургуулида һураһан байна. Тэрэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда хабаадалсажа ерээд, 1950 ондо Буряадай зооветинститут дүүргэһэн юм. 1956 ондо тэрэ Ленинградтахи ветеринарна врачнарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ институдай дэргэдэхи аспирантура дүүргэжэ гараа бэлэй. Михаил Александрович Карбаинов мүнөө Буряадай хүдөө ажахын институдта ажаллана.

Степан Александрович 1940—1943 онуудта һургуулида һураа. Комсомольск-на-Амуре хотодохи политехническэ институт дүүргэжэ гараһанайнгаа һүүлээр тэрэ Москва хотодо СССР-эй Госстройн мэргэжэл дээшэлүүлгын дээдэ курсануудые дүүргээ. Тэрэ мүнөө үедэ Хабаровска хизаарай Амурск хотодо түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдэй заводой директорээр ажаллана.

Александра басаганиинь һургуулияа дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр түрэл колхоздоо бригадираар хүдэлөө бэлэй. Александра Александровна мүнөө Онохой тосхондо наймаалагшаар ажаллана.

Николай хүбүүниинь 1946 ондо Дээдэ-Тайлсын һургуули дүүргээ бэлэй. Тэрэ Улаан-Үдын кооперативна техникум дүүргэһэн юм. Удаань тэрэ РСФСР-эй Центросоюзай мэргэжэл дээшэлүүлхэ курс дүүргээд, Оренбург хотодо үйлэдбэриин ахалагша бухгалтераар ажаллажа байнхай.

Александр дүүнь Дээдэ-Тайлсын һургуули 1948 ондо дүүргээд, Эрхүүгэй гүрэнэй университедтэ һуража гараа. Александр Карбаинов инженер-геолог болонхой, Буряадай геологическа управленидэ партиин начальнигаар ажалладаг.

Василий хүбүүн 1948—1953 онуудта эндэ һураа. Тэрэ 1958 ондо сэрэгэй авиационно һургуули дүүргээ һэн. Удаань 1967 ондо Саратов хотодо механизациин институт дүүргэһэн юм. Инженер механик Василий Александрович мүнөө үедэ Волгоград хотодо автобазын ахамад инженер юм.

Юрий Карбаинов Дээдэ-Тайлсын һургуулида 1949—1954 онуудта һураа. Томск хотодохи политехническэ институт дүүргэһэнэй һүүлээр 1965 ондо химиин эрдэмэй кандидадай соло амжалтатайгаар хамгаалһан байха юм. Тэрэ мүнөө доцент болонхой, Томскын политехническэ институдта кафедрые даагшаар ажаллана. Юрий институдта һуража байхадаа ленинскэ стипендиат байһан юм. Нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй Юрий хүбүүн химико-технологическа факультедэй комсоргоор һунгагдаа һэн.

Мүнөө үедэ коммунист, аналитическэ химиин кафедрые даагша Юрий Александрович Карбаинов докторско диссертациингаа материал суглуулжа байна. Тэрэнэй хүдэлмэри ехэ удха шанартай юм. Баруун Сибириин нефть шэнжэлгэдэ эрдэмтын ажал хэрэглэгдэхэ байна.

Юрий Александрович ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Тэрэ олон жэлэй туршада партийна бюрогой хүдэлмэридэ хабаадаа. Мүн институдта студентнэрые абаха комиссиин гэшүүн байгаа.

Эрдэмтэн сүлөөтэй сагтаа шүлэгшье бэшээд туршадаг. Гэбэшье тэрэнээ хэблүүлхэ гэжэ огто оролдодоггүй хүн юм.

Тэдэнэй дүү басаган Валентина 1954—1956 онуудта Дээдэ-Тайлсада һураа. Тэрэ мүнөө инженер-технолог болонхой юм. Запорожье хотодо ажаллажа байдаг.

Карбаиновтанай эгээн ехэ хүбүүн Иван Александрович Карбаинов Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнһаа бусаагүй бэлэй. Бронетранспортерой механик-жолоодогшо Карбаинов Курск хото шадар баатарай үхэлөөр унаһан юм.

Иимэл даа Карбаиновтанай арбан хүүгэдэй хуби заяан. Түрэл һургуулиингаа багшанарта бэшэһэн бэшэг соогоо аха дүү Карбаиновтан иигэжэ бэшэһэн байдаг: «..Бидэнэй ажабайдалай үргэн харгыда гараха хэрэгтэ гайхамшаг ехэ туһа хүргэһэн багшанартаа халуун сэдьхэлэй баяр хүргэнэбди. Ажалша таряашадай үхибүүдтэ эрдэмдэ һураха арга боломжо Совет засаг олгоо. Энэниие бидэнэр тон һайнаар мэдэнэбди. Бага наһандаа эхэ эсэгэгүй үлөөшье һаа, бидэнэр Совет засагай ашаар хүнэй зэргэдэ хүрөөбди. Бидэнэй олонхимнай дээдэ эрдэмтэй болонхой. Харин Михаил Юрий хоёр эрдэмтэд болоо».

Карбаиновтанай үхибүүд айхабтар эбтэйнүүд һэн. Ехэшүүлынь багашуулдаа һайн жэшээ харуулха гэжэ ходол оролдожо ябаха, багашуул аханараа дууряан ябаха. Тэдэнэр бэе бэедээ дуратайнууд, бэе бэедээ туһалха гэжэ оролдодог заншалтайнууд бэлэй.

Карбаиновтанай арбан үхибүүд эхэ эсэгын алдар нэрые дээрэ үргэн ябанад. Тэдэндэ эрдэм олгоһон Эхэ оронойнгоо улам хүгжэн һалбархын тула хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллажа ябанад.

И. ФИЛИППОВ.

Солбон АНГАБАЕВ

УЯНГАТА МҮРНҮҮД

Саран хүхын дуугаар
наһан шинии дууһаа.
Уран шүлэг дуугаа
улас түрэдөө дуулаад,
Саран хүхын дуугаар
наһан шинии дууһаа.
Дуу шүлэгыш шагнаад,
хүн бүхэн садаа.
Зун намар, үбэлдөө
дуун бүхэншни үлдөө.
Сэсэг набша дээгүүрээ
хэшэг мэтээр хангюурдаа.
Түрэл арад соогуураа
түрэл байхаараа
дуулалдаа.
Һарьдаг дээгүүр
һолонготон
байдаг шэнгеэр үзэгдэнэ.
Ардаг хүлэгэй оодорһон
гүйдэл сооһоо үзэгтэнэ.
Саран хүхын дуугаар
саһан хюруу буугаал.
Саран хүхын дуугаар
наһан шинии дууһаал.
Алтан дуугаа табалжа,
амитан зондоо табижа,
ошоо бэлэйш, орхижо,
орон дэлхэй дайдаяа...

* * *

Дуулажал һуухыеш
хододоо,
дуулажал шэхэндээ
ябаһандалби.
Дуулажал ябахыеш,
юрэдөө,
дуулаһан тиихэдэ
байгаалби.
Дуулажал һуухадаа,
доторoo
уйлажал гажараа
бэшэлши.
Уужам сэлмэг бодолдоо
Уйдажал магад болоолши.
Замбиингаа зүйдэлөөр
гүйгөөд,
залинта аадараа
һэрюулээд,
золгохо шэнгеэр хүхеэд
зохёодог бэлэйш
шүлэгөө...
Жэжэ бодохон юумэнһээ
жэрхэн саашаа харан,
зохёол, заяанһааш
зайлуулан
зэргэлжэл ябаа һэмди
хоюулан...

Байгал шэнги сэбэр...
байдал, байрадаа
сэбэр...
байһан байхаа орол...
буряад лэ хүбүүд ...
һэм...
Байгал шэнги гүнзэг...
һайхан зохёол бэшэ...
һанан, һанан ябахад...
һайхан лэ хүбүүд
байгааб...
Зэргэлжэ ябаһан хоёр...
зугаалжа ябаһан хоёр...
зураг болгон буулга...
замбимни, яагаа бэл...
да...

* * *

Уяхан нэгэ аянга
уриһан шэнги
сэдьхэлые...
Утахан замай аянда
гараһан һайхан аянга...
Уяхан нэгэ аянга
үгжэн байна сэдьхэл...
Үйһэн зөөлэн аянга
зүйһэн шэнги
сэдьхэлые...
Үри хүүгэдээ урихан...
үдхэжэ, үргэлжэ
ябахада...
эхэ, эсэгэнэрынь жарга...
эдлэжэ байһанаа мэд...
да...
Үри хүүгэдээ урихан...
үргэжэ, үдхэжэ байха...
эхэ, эсэгэнэрынь
һайхан...
ажаһууһанаа мэдэдэг
Үри хүүгэдээ
дулаахан...
үргэжэ, үндылгэжэ
байхада...
эхэ, эсэгэнэрынь
дуна...
эбтэй, эетэй-инагууд
да...
Үри хүүгэдээ гоёхон...
үргэжэ, ургуулжа
байхада...
эхэ, эсэгэнэрынь
үнэтэй...
да...
энэ дэлхэйдээ болод...
да...

Леся УКРАИНКА

ХИИБАРААН

Харанхы үдэшэ һууналби даа сонходоо.
Хара далайн дунда шуурган эшхэрнэ...
Хайлгана шубууд һүрэгөөрөө ниидэн зоходоо,
Хайра гүйһан долгин һугшарна.

Хахара долгиндо нэшүүлһэн загаһаша онгосо
Хабһаяа хүрхылгэн хэбтэнэ далайн захада,
Зууранги шоно губиин шара элһэн соо
Зуураһаншуу — һүрөөтэй гээшэнь харахада.

Огторгой тээшэ хабһаяа харуулан арзайлгаад,
Орон дэлхэйе гүйнэ абарыш гэжэ.
Сагаан дэлһэтэ томо долгин харайлдаад,
Саанаһаань нэшэнэ, харанхыһаа ерэжэ.

Ухэр буугаар буудаһан һомондол шууяна.
Үсэд абяаниинь сууряатанал эрье дээгүүр.
Онгосые зомгооһон болгожорхихо гээд шуухирна.
Огсомоор элһэ шэдэлэн тэрээгүүр.

Эгээл тэрээхэн золгүй онгосо мэтэ.
Элһэндэ даруулһан энэ һайхан орон
Харишуулай хара һабарта бажуулган һэтэ,
Харын баагаар һалахань хосорон.

Элдин талада инсагаалан үдэгшэ адуун
Эндэ ерэхэдээ, хооһон газарта хатайрдаа.
Шабадан элһээр, һалхин тэрэнние туун,
Шадалаа барагдаһан морин тарайгаа,

Унабашье, зүрхэниинь үшөө сохилһон зандаа.
Улаан шуһаниинь жүлдэ соогуураа эрьеһээр.
Хобдог мяхаша амитад зулгаан забдаад,
Хосорхыень хүлеэжэ ядан элилдээ.

Тэсэжэ ядан, амиды бэеынь хазаад,
Тэсэхээр бэшээр, зэрлигээр эрхирэн аһалдаа.
Һүүлшынгээ аминтай морнной бэе хахасаад.
Һүргүйгөөр шүрбэһэниинь гэнтэ таталдаа.

Далай бүхы хүсэеэ дабхасуулан зангидаад,
Далайжа-далайжа, гамгүй шангаар сохниш,
Зорюута эбхэрэн ерэһэн долгёороо салгидаад,
Зоболонто энээхэн эрьеые залгиниш!

Ц. ДОНДОГОЙ буряадшалба.

1891, Евпатори.



Байгал дээрэ. — С. ЦЫДЫПОВЭЙ фотоэтюд.

ТААБАРИНУУД

ДЭЛХЭЙН ГУРБАН БҮХЭ
Олоор гүрэһэн
Гүрэмэл бүхэ,
Олоороо хэлсэһэн
Хуули бүхэ,
Уһатай газарай
Хүрьһэн бүхэ.

ДЭЛХЭЙН ГУРБАН ХҮНГЭН
Гоёгүй эд хүнгэн,
Гол газарай
Үбһэн хүнгэн,
Гоёнсог хүнэй
Хэлэн хүнгэн.

ДЭЛХЭЙН ГУРБАН ЗӨӨЛЭН
Намагтай газарай
Хүрьһэн зөөлэн.
Намарай жэмэсэй
Эдеэн зөөлэн.
Наһатай эхын
Хараал зөөлэн.

ДЭЛХЭЙН ГУРБАН ШАРА
Хада газарай
Сэсэг шара,
Кукурузын
Эдеэн шара,
Хужартай газарай
Уһан шара.

ДЭЛХЭЙН ХОЁР ХҮНДЭ
Түрэл хүндэ
Нагаса хүндэ.
Худал үгэдэ
Харюу хүндэ.

Г. ЛЕНХОБОЕВОЙ, суглуулбариһаа.

ШОГ

ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭ

Ойдоб Жамбал хоёр олзо ехээр олохо гэжэ Моондын экспедици ошоһон юм, тэндээ удааншье тогтоогүй, нэгэ бага мүнгэтэйхэн болохолоороо ажалаа хаяад ябашаһан байгаа. Хэрэн тосхондо үсэгэлдэрэй ерэһэн хоёр хүбүүд яһалахан архидаа. Хаанашье хоноһоноо мэдээгүй хоёрой ажалайнгаа балгаанда хэбтэнэбди гэһээнь, харин нэгэ айлай баани байшоо һэн.

Үхэтэрөө мангарлаһан Ойдоб Эргээзэн абгайнда ошоё гэжэ үсэгэлдэрэйхиинь һануулба. Хоёр хүбүүд Эргээзэн абгайнда үлэһэн хахадые даражархёод, аймшагтай зоригтой боложо, үшөө нэмэхые бодобод. Теэд мүнгэн үгы. Эргээзэн абгайгаа дайлажа, аргадажа байтарынь, хоёр архиншанай талаан болоходо, үбгэнэйдэ айлшан хүрэжэ ерэбэ. Одоол тэндэ архидаан болобо даа. Мүнөөхил хоёр хүбүүднай уубал гээшэ. Үдэшэ орой болоһон хойно хоёр хүбүүд үйлсөөр ябаһаар ондоо архиншадаар ушаржа, зада һамна сохилдоод, һалабашье, хонохо айл олонгүй, үйлсөөр дуу дуулалдажа үүр сайлгабад. Дахяад Эргээзэн абгайндаа ошожо, тархяа залаха һанаатай хоёр дурмаан юумэд ябажа ябатараа:

— Оо, хубаа, харыш киоск онгойроод байна, ай халагни, мүнгэтэй һаа, — Ойдоб гэншэнэ. Жамбал Ойдобтоо срходоо яһала ябаһан, улаан түмэр долёожо, тэбэнын һүбөөр гараһан хадаа нюусатай байгаал ха, гуталайнгаа түрии руу гараа хэжэ үзөөд:

— Зай, хубаа, киоскдо ошоёл даа, намдашни зуугаад грамм абаха юумэн олдохо, — гэбэ.

Ойдоб ехэ баярлашаба.

— Ахай, ахай, ябая, ахайда байхал гэжэ мэдээ һэм, — гээд, Жамбалайнгаа гарһаань хүтэлөөд, киоск тээшэ түргэн ошобод. Үшөө наранай гарахаһаа урид онгойрһон киоскын үүдэндэ ошожо шагаахадань, нэгэ томо гэгшын адар томо хүндэл адли юумэн хойто хоёр хүл дээрээ байгаад, хайрсагуудые онгиргожо байба. Продавец гү, али ямар амитан байнаб гэжэ ойлгоогүй Ойдоб онгорхой үүдээр тархяа хэһээр:

— Архиһаань хоёр зуун грамм хэл даа, — гэжэ түргэн дуугарба.

Киоск соо ээрхэжэ байһан юумэниинь Ойдоб Жамбал хоёр тээшэ сухалдаһан мэтээр даб гээдхибэ. «Арбан нэгэнһээ урид архи юундэ эриһэн амитад гээшэбта?» — гэжэ гани галзуу болошобо гээшэ гү?.. Теэд сагаан халаад үмдэһэн мантан томо наймааша эхэнэрнай яагаад бамбагар ноохотой арһа хэдэрээд, добтолбо гээшэб?

— Абгай, абгай, болёобди... — гэжэ Ойдоб айһандаа хэлээ томожо дуугарба.

— Үү! үү! — гэжэ тэрэнь урдаһаань хэрхирбэ.

Ойдоб Жамбал хоёрые тэрэмнай ара гэдэргэнь сохижо унагаажархиба. Тэдэмнайшье мэдээ табижархёо бэлэй.

Тэрэнһээ хойшо Ойдоб Жамбал хоёр архи ууха огто болёошьегүй һаа, үдэшэ орой, үглөө эртэ үнөөхиеэ эрижэ, киоскын эзэниие дайлахаа болёо һэн.

Киоскын наймааша эхэнэр Ойдоб Жамбал хоёрой гэнтэ иимэ зүб замда орошоходонь гайхагша бэлэй.

Тайга соогуур тэнэжэ ябатараа, тосхондо төөрижэ ороод, киоск соо Ойдоб Жамбал хоёртой золгошоһон хара баабгай хоёр архиншадые өөрөөшье мэдэнгүй хүмүүжүүлжэрхиһэнөө хаанаһаа ойлгохоб даа.

Үнэншэнэ гүт, үгы гү, теэд яаха аргагүй үнэн болошоһон ушар гээшэл даа.

И. ИГНАШКЕЕВ.

СЭСЭГҮҮД—ШЭБШЭЛГЭНҮҮД

Ятараа һалагананаш,
сэсэг,
ямбалхаяа һанаа алтайш?
Байтараа шамдам, сэсэг,
баяр ерэхэ гү, али
бархирал гү?

* * *

Зөөлэн сэдьхэлтэй
байһыем
золгоһоор ойлгожо орхёо
гүш?
Үмөөрэн шамайе
хайрлаһыем
үзэһөөр гэнтэ ойлгоо
гүш?

* * *

Тиигээ хадаа шимни
түрэлэйм ульһатай байгаа
хаш,
гүйгөөд тонилһон
бодолыем...
гэдэргэнь асараад е...
алтай...

* * *

Шамайе хараад
сэдьхэлни...
шадалтай болоһондо...
Шарай-шэгээр
һайжарһан...
шагай дээрээ бодоб...

* * *

Уһаар урдан
байһандал...
уняар мана
татаһанда...
хүхэ үнгөөр
хөөрэһэнда...
сэхэ намайе
шэртэһэндэ...



«Загаһашан».

С. КЛЕМАШЕВАЙ зураг.

ПРАВДА БУРЯТ...

Нэгэдэхи хууда... «Партийна группа ... дээрэ» — түрүү ... КПСС-эй ЦК-гай, ССС... Верховно Соведэй Пре... мэй болон СССР-эй ... стрнүүдэй Соведэй ... бильна промышлен... хүдэлмэрилэгшэдые ама... га, «Октябриин ажал... та — суглуулбари, ... дай АССР-эй Верховн... дэй Президиумэй Ука...
Хоёрдохи хууда... Байгал шадарай ... хүрьһэ нуралгаһаа ... ха талаар научно-уй... риин конференци ... тоосоон. Түрэл орон ... най.
Гурбадахь хууда... «Ханинарaймнай орон... тагта» — А. Пакеев... тья. Хилын саанаһаа, ... эй материалнууд.
Дүрбэдэхи хууда... Субботын үдэрэй хууд...

СЭНХИР ЭКРА...

НЭГЭДЭХИ ПРОГРА...
«Орбита». 13.05 — ... лэй һонин. 13.10 — ... ба ой модон». — мульт... (үнгэтэ). 13.20 — ... энхэ байлга» — прог... почто. 13.50 — Спо... гимнастикаар дэлхэй... пионат. Болгариһаа ... жуулга хэгдэхэ (... 14.10 — «Очевидное-... роятное» — кино-шэ... гэ. 15.10 — Н. Брехт... подин Пунтила и его ... Матти». 16.35 — 16.... Забһарлалга. 18.00 ... «СССР-эй Далайн ф... министр Т. Б. Гужен... харюусана» (үнгэтэ). ... — «Үглөөнэй почто» — ... жэмтэ программа (ү... 19.00 — «Время» — мэ... лэй программа. 19.... «СССР—Франци». «... ойлголсолгын замаар ... ни харилсаанай ... Телевизионно докуме... фильм түрүүшынхэ ... лагдаха (үнгэтэ).
Улаан-Удэ. 20.30 — ... сандра» — телевизионно ... һайханай фильм.
«Орбита». 22.00 — ... кейгээр СССР-эй чемп... СКА (Ленинград) — ... так» (Москва). ... 00.15 — «Время» — ... сэлэй программа.
ХОЁРДОХИ ПРОГРА...
«Орбита». 20.30 — ... бить человека» — ур... ханай фильм (1-дэхи ... үнгэтэ).

БУДАМШУУ

ТҮРГЭН ТУҺАЛАМЖА ХЭРЭГТЭЙ

Би һаяхан Хэжэнгэ нютагаар ябаад ерээб. Намарай һайхан сагта гоё даа! Шара набшын халуунай үнгэржэ байһан энэ үедэ Дээдэ-Худан, Дээдэ-Хэжэнгээр гүйлгөөб.

Олон зонтой уулзагдаа. Хэжэнгын голдо нэгэ үбгэнтэй золгооб. Тэрэ үбгэмни хүхэ һахалаа удаахан эльбээд:

— Ута намар боложо байна даа. Энэ жэлдэмнай ган гасуур боложо, ургаса таряан һэбэрээшэг байба ха. Тэрэмнайшье тэрэ... Тиигээд бидэтнай «һонинтойхон» байнабди. Мүнөөнэй сагта эрэ зонoймнай архидахань багадаад, эхэнэрнүүд, басагаднай эхилбэ даа, — гэжэ һөөл гомдонгёор дуугарба.

— Үгы, юун болоо юм? — гэжэ гайхабаб.

— Юумэн боложол байна. Дуулана аабзат, — гээд, тэрэ үбгэмни тулгуураараа газар тос-тос тулаһаар саашалшаба.

— Юуншье болоо юм ааб даа? — гэжэ таамаг һанаһаар ябатарни, шал һогтуу гурбан хүбүүд арай гэжэ хүл дээрээ гар гарһаа хүтэрэлдэнхэй урдаһаамни дүтэлбэ.

«Гэгээн сагаан үдэр, ажалай үедэ юун архияа ууж хүдхэрһэн гурбан гээшэб?» — гэжэ зэбүүрхэн һанажа байтарни, тэдэ хүбүүдын намда туласа ерэбэ. Утаар үһээ һанжуулһан (басаган хүбүүниинь ше ойлгохоор бэшэ) хүбүүн намайе энгэрдэбэ:

— Хаанаһаа ерэһэн золигбши? Юу эндэ тохиилгожо байгаабши?

Бахардаһандаа хэлэхэ үгэмни олдохоёо болишобо. Мэгдэһэндээ иигэжэ турьябаб:

— Мининшье зогсоошо байгаал ааб даа.

Тэрэ унжагар хүбүүмни үхэһэн хониной бодигоосгүй нюдэ харуулаад:

— Үдэр дунда архидажа ябана гэжэ һана! Ехээр хүхеэ һаашни, үрсыеш хүү ёборжорхихоб. Бидэ, эрэ зоной архидахада хамаагүй. Бидэнһээ байха басагад... — гэжэ аман соогоо пүлшэгэнэбэ.

Гурбан хүдхэшүүлһээ арай гэжэ мултарһан битнай түргэхэн саашалбаб.

Хэжэнгэ тосхоной үйлсэдэ ороод ябахадам, һонин ушар болобо. Таби хүрэжэ ябаһан наһанай нэгэ хүн намайе угтажа ерээд:

— Та Хэжэнгын бэлэй гүт? — гэбэ.

— Үгы, үгы, — гэбэб.

— Худалаар бү хэлэгты! Мэдэжэ байнаб. Таниие тээсгэн һая сүүд дээрэ харана һэмнайб, — гэжэ зандарган хоолойгоор ганирба.

— Үгы. Яагаа гээшэбта? Хүниие таняагүй аад, иимэ шангаар юундэ дуугарнат? Ямар сүүдэе дурдабат?

— Ямар сүүд! Мэдээшэгүй бү бологты. Һая гурбан басагад сүүдлүүлнэ һэмнай. Та тэндэ, эгээл урдахи һандали дээрэ һуушанхай. Үргэ шагнажа үлышоод һууна һэмнайт!

...Гайхажа гэлышэбэб. Ямар басагад сүүдлүүлһэн юм? Тэрээн тухай мэдэхэ гэжэ оролдобоб. Мэдээд абаа һэм.

Байгша оной август һарын 26-най һүни. Үдэшын боро хараан таһараад, хара хилэн мэтэ хүшэгэ Хэжэнгын тала дээрэ нэмэрэгдээдхибэ. Хэжэнгын аймагай Соёлой ордоной газаа гурбан басагад гүбэр-шэбэр хөөрэлдэнэ.

Нэгэниинь нүгөө хоёртоо аалихан хэлэнэ:

— Энээхэн Надя дан үнгэрөөд ябана, дан бүдүүзэй болоо. Арбадахи класс дүүргэһэн хүн байгаа юм ааб даа.

Нүгөө хоёрынь нэгэн доро дарья табилдаба:

— Тиимэ, тиимэ.

— Зай, тиибэл, мининиигээ үгэ шагнагты, — гээд, удамарша басаган шангаржа эхилбэ. — Түрүүн зүрхэ орохын тула энээхэниие даражархия.

Тиигээд сүүмхэ сооһоо нэгэ «экстра» гаргаба. Хаанаһаашьеб чеснок бии болобо.

Гурбан басаган тэрэ шэл архияа хоолойгоорнь шолшолхон хоолой руугаа гоожуулба. Хэдэн дахин һайн балгаһанайнь һүүлээр шэлшье хооһорбо даа. Гурбан басагадай толгой манаржа, тэдэнэр нилээд лэ «зүрхэтэйхэн» болобо хэбэртэй.

— Кино тараха болоо, — гэжэ нэгэниинь хоолойгоо заһаба.

— Надиин гарахалаар угтаад абахабди, — гэжэ нүгөөдэнь нэмэбэ.

— Ехээр бү хүхиг! — гэжэ гурбадахинь шүдэеэ зууба.

Уданшьегүй кино дууһажа, хүн зон олоороо гараба. Гурбан басагад үүдэндэ зогсонхой, ехэл хёрхоор хүн бүхэниие адаглан харана. Һүүлэй һүүлдэ Надя гэжэ басагаяа тэдэнэр олобо.

— Надя, шамайе хүлеэжэ байнабди, — гэжэ нэгэниинь хэлэбэ.

Юушье мэдээгүй, һанаа амархан Надя басаган гайхангяар асууба:

— Яагаабта?

— Хэрэг бии, — гэжэ нэгэ басаганиинь хэлээеэ ээдэлдүүлбэ.

Дүрбэн басагад Соёлой ордонһоо холодожо, почтын хажууда ерэбэ.

Тиигэжэ ябатараа нэгэниинь Надя басаганай нюур руу бэһэлигтэй гарай нюдаргa буулгажархиба.

Сохюулһан Надя һүхиржэ эхилбэ:

— Яагаа гээшэбта?

— Үшөө дуугарха гүш? — гэлдэн, һогтуу гурбан Надиин гурбан тээһээнь добтолбо. Унагаагаад, дэбһэжэ оробо. Архиин халуунтай болоһон гурбан «дангинар» үрдилдэжэ байгаад, Надиие сохижо мэдэбэ.

...Хэбтэри болошоһон Надя больница, абаашагдаа һэн.

Эдэ гурбан басагаднай хэд гээшэб? Удамаршань Ринчинова Галя гээшэ. Арбадахи класс дүүргээд, хүдөө ажахын институдта ороходо һанаатай Улаан-Үдэ хото ерэһэн юм. Тэндэ Надя Б. гээшэтэй уулзаа. Нютагай басагад уулзаһандаа хүхибэд. Галя Ринчинова үдэшэлэн уулзахадаа, шал һогтуу байба. Хоёр басагад юугээ буляалдаһан юм, хэн мэдэхэб, хэрэлдэжэ эхилээ һэн. Хэрэлдээниинь хэтэржэ, наншаддаан болоод, Галя Ринчинова Наднингаа плати таһара удара татаба. Тиихэдэ үһөөтэй болоһон Галя тэрэ августын 26-най үдэшэ Жаргал Санжижапова Дашима Ямпилова хоёрые тухижа, Надя басагые хэбтэри болотор сохибо ха юм.

Галя Ринчинова — залуу хүн. Арбадахи класс һая дүүргэһэн. Харин Жаргал Санжижапова «суутай» болонхой. 1974 оной августын 7-ной үдэшэ Хори тосхоной «Наран» кинотеатр соо һогтуугаар аашалһан байха. Нүгөөдэ Дашима Ямпиловань ажал хэнгүй хэсэжэ ябадаг.

«Бидэнэрһээ байха басагад...» гэһэн үгэнүүд намда одоол ойлгосотой болобо.

Үнгэржэ ерэхэдээ, басагаднай архи, тамхи һайса баряад, нэгэеэ наншажа, сохижо эхилбэ.

Эдэ гурбан зэмээ амасаа. Тиибэшье эндэ иимэ бодолнууд түрэнэ. Хэжэнгын аймагта хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һулаар лэ табяатай гэжэ сэхэ хэлэмээр. Хэдэн магазинда орожо, хулгай хэһэн хэдэн хүбүүд мүнөө баригдаад, мүрдэлгэдэ һуужа байна. Тэдэнэр — хори хүрөөдүй хүбүүд. Баһа нэгэ хэдэн хүбүүд Хэжэнгын совхозой МТМ сооһоо автомашина хулуужа гаргаад, гүйлгэлдэжэ ябатараа хүмэреэ. Нэгэниинь наһа барашоо.

Хэжэнгын аймагай ниитын эмхинүүд, комсомолой органуудта сэхэ һануулая:

— Түргэн туһаламжа хэрэгтэй!

БУДАМШУУ.

Редакторай орло...
М. Н. НИМАЕВ

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-04614. Заказ № ...